

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 646.

CHICAGO, ILL, dne 29. januarja (January 29), 1920.

LETO—VOL. XV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

APEL NA AMERIŠKO LJUDSTVO.

Narodni odbor Ameriške Socialistične Stranke je v znani zadevi socialističnih državnih poslancev v državi New York izdelal oklic, naslovljen na ameriško ljudstvo, ki ga v naslednjem tudi mi objavljamo.

„Zvezna vlada in posamezne državne vlade vodijo strastno in brezobzirno kampanjo persekucij, strahovanja in terorja proti takozvanim radikalcem. Številne aretacije, prepadanje domov in uradov, uničevanje imetja in deportacije tujih državljanov, vse to se zagovarja in opravičuje s pretvezo, da uče ti radikalec nasilno revolucijo in nasilno strmoglavljenje ameriške vlade in ameriških uredb. Vlada opravičuje nenavadno ostre in brutalne metode, katerih se poslužuje, s trditvijo, da ni pri nas razlogov za nasilne proteste, tudi če so v resnici razlogi za pritožbe.

Vlada vztraja na tem, da imamo mirne, zakonite in ustavne metode, katerih se ameriški državljanji lahko poslužijo ne le v taki meri, da se ugodi njih pritožbam, ampak tudi za dosego dalekosežnih in temeljnih izprememb v zakonih in v ustavi, kadarkoli žele tako. Ta metoda je metoda zakonitega političnega dela, pot mirne javne diskuzije, pot prepričevanja in razuma.

Vlada je naglašala, da imajo državljanji pravico izražati svoje pritožbe, razpravljati o jvnih vprašanjih in apelirati na svoje sodržavljane, in če se jim posreči prepričati večino o pravilnosti svojega mišljenja z argumenti in razumom, da lahko izvrše kakršnekoli zakonite izpremembe, ki jih smatrajo za potrebne za podporo svojih ciljev in za izvedbo svojega programa.

Ker se teh mirnih in zakonitih sredstev baje lahko posluži vsaka stranka in vsaka manjšina našega ljudstva, naj so njeni nazori kakršnikoli, se trdi, da ni mogoče opravičiti propagande sile in nasilstva. Osebe, ki uče nasilno revolucijo, nimajo simpatij za naše uredbe in zato baje niso opravičeni do tega, da bi se naši zakoni ozirali nanje in jih ščitili.

Socialistična stranka se je vedno držala mirnih in zakonitih metod. Vedno je bila tega nazora, da je prava, primerna in praktična pot za dosego njenih ciljev vzgajanje javnosti in pridobivanje večine volilcev. Štirideset let kljubujoči razburjenemu odporu smo napredovali s svojo mirno vzgojevalno propagando. Za pravičen

smo priznali nazor, da so zakonita srestva tista, s katerimi lahko dosežemo izpremembe, ki jih smatramo za neizogibne. Nismo se držali te vere zato, ker jo naglašajo in izrekajo reakcionarni elementi, opravičujoči z njo svoje brutalnosti proti takozvanim revolucionarjem, ampak zato, ker je to temelj, na katerem je bila osnovana ta vlada, ker je to prava esenca ameriške demokracije in ker je pravica svobodne besede, tiska in zborovanja, potrebna, da se more voditi mirna propaganda in politična agitacija, ameriške-mu ljudstvu garantirana s samo ustavo.

Zvesti tej veri in praksi socialistične stranke smo se udeležili zadnjih volitev v državi New York. Določili smo si svoj program. Imenovali smo svoje kandidate. Zadostili smo vsaki zahtevi zakona. Naši kandidati so šli pred ljudstvo v svojih okrajih z našim programom in z argumenti, zakaj da naj bi bil sprejet. V politični kampanji, ki jo je označevala največja razdraženost in odpor opozicije, je bilo pet naših kandidatov izvoljenih v državno zakonodajo za New York. Izvoljeni so bili od večine volilcev v svojih okrajih po kampanji, v kateri so vsi kandidati in vse stranke predložile volilcem svoje argumente na uvaževanje.

Teh pet poslancev, izvoljenih na običajni način od ljudstva v svojih okrajih, je šlo v Albany, kjer naj bi se bil zbor odprl. Šli so tje z namenom, da predložijo osnove zakonov in resolucije, izvirajoče iz programa in načel, ki so jih bili zagovarjali in ki so jih odobrili njih volilci. Imeli so namen govoriti in glasovati za podobne predloge in apelirati z razumom in argumenti na sočlane zbora, da bi v interesu newyorškega ljudstva sprejeli te zakone.

Pričakovali so v slučaju, da se jim posreči prepričati večino zbora o modrosti in koristi svojih predlogov, da bodo sprejeti. Ako se jim ne bi posrečilo prepričati večine poslancev, so imeli namen stopiti pri prihodnjih volitvah zopet pred volilce svoje držve in se potruditi, da bi bilo izvoljenih več poslancev, verujočih v socialistično stranko in zavezanih za izvanjanje njenega programa.

Pripravljeni so bili, da bodo morali tako delati leto za letom, od volitev do volitev, kakor so delali prejšnjih petindvajset let, preden se jim posreči pridobiti večino ljudstva in izvoliti zbor,

ki bo z njimi enakega mišljenja in ki sprejme zakone, za katere se potegujejo.

To je — kakor mi razumemo — tisto, kar pomeni demokracija. To je, kar pomeni amerikanizem. To je, kar ima na mislih vse ameriško ljudstvo in državljani v New Yorku, kadar govorijo o ameriških metodah in kadar se upirajo propagandi nasilstva in sile kot sredstva za doseg socialnih izprememb.

Na presenečenje vsakega pravega Američana, naj pripada katerikoli stranki, je zbornica na svoji otvoritveni seji suspendirala socialistične poslance in uvedla postopanje, ki ima namen razglasiti njih mesta za izpraznjena. To nezaslišano dejanje se ni opiralo na obdolžitev, da so bili izključeni poslanci individualno krivi izdajalskega ravnanja ali izdajalskih izrazov, ali da so na kakršenkoli način osebno nezazeleni kot člani zbora. Edini razlog njih izključitve je bil, da so člani socialistične stranke, katere programi smatra večina članov zbornice za "sovraženi".

Ta korak newyorške zbornice je najbolj samovoljno in najbolj nedemokratično dejanje v zgodovini zakonodajnih zborov. Ljudje, ki so za to odgovorni, so največji izdajalci ameriških načel, ljudstva in ustave Zedinjenih držav, odkar je bila ustanovljena naša republika. Ni ga anarhista, ki bi bil kdaj zakrivil z besedami ali z dejanjem kaj bolj v nasprotju z ameriškim načeli, kakor je to dejanje. Noben agent sovražnika ni učil in zagovarjal za ameriško svobodo bolj pogubne taktike. Nobena skupina reakcionarjev ni pokazala takega pomanjkanja razumevanja in simpatij do načel demokracije in do vlade večine po poti mirne politične akcije s prepustitvijo zastopstva in svobodnega izraza vsem manjšinskim skupinam in elementom.

Ako se ta reč ne odpravi, je demokracija v Ameriki mrtva. Manjšinam je zagrajena pot politične akcije. Skupinam, ki streme po temeljnih socialnih izpremembah, se ne prepusti nobeno drugo sredstvo, kakor propaganda oborožene revolucije.

Socialistična stranka ne nastopi propagande teh sredstev. Politična stranka smo. Verujemo v politične metode in namen imamo, da ostanemo pri njih, ne iz milosti newyorške zbornice, ampak s podporo ameriškega ljudstva.

Brezupno se je obračati z zahtevo po pravičnosti do zbora, katerega člani so tako zločinsko nevedni in napolnjeni s predsodki ali pa namenoma tako izdajajo načela demokracije, kakor tisti, ki predstavljajo zbornico države New York. Zato se obrača socialistična stranka naravnost do ljudstva v državi New York in v Zedinjenih državah:

Ali verujete v politično akcijo? Ali verujete v demokracijo? Ali verujete v ameriške institucije in v ustavo Zedinjenih držav?

Če verujete, tedaj bodo državljani newyorški gledali na to, da odpravijo njih zastopniki v zboru neameriško in nedemokratično dejanje, katero so zakrivali. Državljeni v drugih državah se bodo pobrigali za to, da ne zagreše njih zastopniki podobnega napada na manjšino, ki mirno in zakonito uči potrebo izprememb, katere smatra za koristne v interesu ameriškega ljudstva.

Ta boj ni samo naš, ampak je tudi vaš. Za pravice in svobodo vseh državljanov gre. Ustavi in vsem državljanskim pravicam, ki jih je treba braniti, grozi nevarnost, da jih potrgajo in v prah poteptajo blazni in nazadnjaški elementi, ki so povzročili sramotno dejanje v newyorški zbornici."

Beli teror na Ogrskem.

Nekaj časa je na Ogrskem, kakor je splošno znano, obstajala takozvana komunistična vlada, o kateri so krožile po svetu najboljše in najslabše vesti, oboje diktirane veliko manj od resničnega poznavanja razmer, kakor od simpatij in antipatij poročevalcev in informatorjev. Na eni strani je bila komunistična vlada idealna predstavница delavskega režima, na drugi najpodlejše, na čelo države se postavljajoče banditstvo. Kontrolirati vsa tista poročila je bilo takrat enostavno nemogoče, največ pač zaradi tega, ker je cenzura ovirala spoznanje resnice. Danes prihaja tudi v to poglavje več in več luči, in zanesljivo se lahko pravi, da ni bil komunistični sistem na Ogrskem niti kot senca podoben idealu socialistične vlade, da pa so se njegovega režima udeleževali tudi ljudje, katerim ni odrekati čistega idealizma. V splošnem je bil ta režim terorističen in njegovih nasilnosti niso opravičevale niti revolucionarne razmere tedanjega časa. Ali na drugi strani se ne sme metati vse v en koš in pošteno stremljenje je treba ločiti od zločinov. Da je bilo v onem gibanju res tudi dokaj poštenega stremjenja, se namreč prav tako ne more tajiti, kakor da so se pod krinko revolucije vršili prosti zločini.

Komunistična vlada je padla in nadomestil jo je režim, ki se je skliceval na "red in zakonitost". Ali kar prihaja o tej vladi polagoma v javnost, nam jo kaže v povsem drugačni luči. Ogrska je sicer dežela, v kateri ni nasilstvo nič novega. Še pred razsulo habsburške monarhije je za Ogrsko bolj kakor za katerikoli del stare države veljalo načelo, da je sila vir vse pravice. Toda nikdar, niti v časih Khuen-Hedervaryja in Tisze ni bila samovolja tako absolutna in terorizem tako v cvetu, kakor sedaj. Nekateri vestni, ki smo jih zbrali iz evropskih listov, katerih pa je toliko, da bi se iz njih lahko sestavila debela knjiga, podajo vsaj nekaj slike in potrdijo, da je Ogrska izročena družbi brezvestnih banditov, ki so pripravljene žrtvovati svojim temnim ciljem hekatombe brezobrambnih ljudi.

Apel avstrijskih socialistov.

O božiču je vodstvo avstrijske socialne demokracije izdalo apel, naslovljen socialističnim strankam vsega sveta v zadevi belega terorja na Ogrskem. Zaradi boljšega razumevanja naj omenimo, da je bila avstrijska socialna demokracija vedno odločno nasprotna ogrski komunistični vladi in je imela z njo ostre boje. Sosedna lega in mnogo stikov še iz prejšnjih časov je Avstrijcem omogočilo mnogo bolj opazovati ogrske dogodke, kakor oddaljenejšim narodom. Kritika avstrijske socialne demokracije je imela torej realno podlago; lahko se je temeljila na dejstvih, medtem ko so bili drugi v veliki meri odkazani na ugibanja. Avstrijska socialistična kritika ogrskega komunističnega režima je bila zelo ostra, in zaradi tega se ne more avstrijski apel pripisovati nikakoršnim strankarskim simpatijam do madjarskih sovjetistov. Če imamo to pred očmi, bomo lahko razumeli, da mora biti položaj na Ogrskem resnično tak, kakor ga slika ta apel, ki se glasi:

“Odkar je strmoglavljena sovjetska vlada, razsaja na Ogrskem beli teror. Vse ječe so prenapolnjene. Socialni demokrati, komunisti in delavci so v ječah žrtve sramotnega zlostavljanja. V mnogih mestih je soldateska protirevolucije pomorila jetnike. Žrtve rdečega terorja v dobi sovjetske diktature so znašale petsto ljudi. Beli teror je izza strmoglavljenja sovjetske republike pomoril baje že pettisoč ljudi.

“Brutalnim umorom belih gard se pridružujejo “legalni” umori protirevolucionarne justice. Vsak dan se izrekajo v Budimpešti smrtni obsodbe. Mnogo sodb je že izvršenih. Na smrt ne obsojajo le zločincev, katerim je civilna vojna dala priliko za zadoščenje njih moralne in roparske pohote, ampak tudi čisti idealisti in pošteni revolucionarji. Tako je bil na smrt obsojen Korvin, mož, katerega slikajo vsi, ki ga poznajo kot s čistim idealizmom prepojenega revolucionarja, in o katerem potrjujejo vsi, ki so zasledovali njegovo ravnanje v dobi sovjetske diktature, da je vodil trdovraten boj proti zločinskim izgredom rdečega terorja in mu iztrgal mnogo žrtev. In prav tako čakajo vislice na mnogo drugih poštenih bojevnikov ogrskega proletariata.

“Zavezniške sile so pomagale strmoglaviti ogrsko sovjetsko diktaturo. Z njih soglasjem so pred odhodom rumunskih čet protirevolucionarne bele garde zasedle Budimpešto. S tem je bil ogrski proletarijat izročen Cavaignacom in Gallifetom ogrske protirevolucije. Tako so zavezniške vlade soodgovorne za dogodke v Budimpešti. Toda zavezniške vlade se pač v dobi sovjetske diktature ščitile protirevolucionarno buržoazijo proti rdečemu terorju; ničesar pa niso doslej še storile, da bi ščitile revolucionarne proletarce pred divjo maščevalnostjo belega terorja.

“Če molče vlade, morajo govoriti delavske množice. Zato pozivamo socialistične in delavske stranke vseh dežel, da protestirajo z nami proti krvavim grozotam ogrske protirevolucije. Zlasti pozivamo delavce in socialiste v Veliki Britaniji, Franciji, Italiji

in v Zedinjenih državah, da naj zahtevajo od svojih vlad, da napravijo z močjo svoje besede konec okrutnemu divjanju belega terorja na Ogrskem.

“Sodrug! Pomislite, da se izrekajo na Ogrskem dan na dan smrtni obsodbe, da se izvršujejo smrtni obsodbe vsak teden. Glasno, energično morate govoriti, zlasti pa morate hitro govoriti, če hočete bojevniške ogrskega proletarijata iztrgati njih rabljem.”

Francoski protest.

Dne 25. decembra je dobila dunajska “Arbeiter Zeitung” iz Pariza sledeči telegram:

“Uredništvu Arbeiter Zeitung

Dunaj.

Prosimo Vas, da v Budimpešti v našem imenu energično protestirate proti ponovnim smrtnim obsodbam, s katerimi naj bi se ogrski socialisti in revolucionarji izročili krvniku. Proti gnusnim in barbarskim smrtnim obsodbam zahtevamo z vso svojo močjo človeško in pravično odločitev.

Anatole France, Marcel Cachin, Jean Longuet.

Uredništvu

‘L’ Humanité’ in ‘Le Populaire’.”

Da je ta protest na prvem mestu podpisal veliki francoski pisatelj, po vsem svetu slavno znani prvak kulture in učenjak, mu daje gotovo poseben pomen...

Obsodba Korvina in tovarišev.

Med nešteti drugimi žrtvami protirevolucije je bil tudi Oto Korvin, splošno kot idealen mlad mož opisovan človek obsojen na smrt. “Pester Lloyd” je objavil to sodbo, in vredno jo je natančneje pogledati. Glasi se:

“Oton Korvin-Klein, 25 let star, bančni uradnik, je kriv zločina umora kot provzročitelj v treh slučajih, ker je kot funkcionar sovjetske republike s tem pripomogel k obsodbi za strmoglavljenje nezakonite komunistične vlade združenih protirevolucionarjev, dr. Ivana Stenczela in tovarišev, da je prišel pred sodišče, potem imel v navzočnosti obsojenih z Aleksandrom Kramarjem prepir o modalitetah eksekucije, in torej s svojim prihodom in nastopom podkrepil morale v njih nameravanem zločinu. Nadalje je kriv zločina kršenja osebnih svobode v šestih slučajih, ker je z njegovim posredovanjem sestavljeno revolucionarno sodišče dalje časa pomiloščenim protirevolucionarjem kratil njih osebno svobodo.

Dr. Eugen Laszlo (Löwy), 41 let star, odvetnik, je kriv trikratnega zločina umora kot povzročitelj, ker je bil navzoč, ko je predsednik revolucionarnega sodišča Franc Rakos ukazal šefu teroristične čete Josipu Czernyju, da naj predseduje revolucionarnemu sodišču, ki je imelo nalog obsoditi protirevolucionarja dr. Josipa Stenczela in tovariše na smrt, in je (Laszlo) izdajanju dotičnih instrukcij pritrjevalno kimal. Nadalje ker je po obsodbi poslal terorista Emeriha Dögeya po zastopnika obtožbe Aleksandra Kramerja, ki mu je potem podal nadaljne ukaze za eksekucijo.

Franc Gambos, 43 let star, strojni ključavničar, je kriv zločina umora kot provzročitelj v dveh sluča-

jih, ker se je kot predsednik nepostavno sestavljenega revolucionarnega sodišča udeležil izreka smrtnih obsodb proti dr. Stenczelu in tovarišem in s tem podkrepčal teroriste v njih namenu, da usmrte obsojene. S tem, da je pomiloševalni senat sovjetske republike pomiloštil šest obsojencev na dosmrtno ječo, je Gombos s svojo sodbo postal kriv, da je povzročil zločin kršitve osebne svobode.

Karl Horvath je kriv zločina umora kot povzročitelj v treh slučajih, ker je kot sodnik izrekal smrtnih obsodb proti protirevolucionarjem, in zločina kršitve osebne svobode v šestih slučajih, ker je s svojo sodbo dlje časa pomiloščene protirevolucionarje oropal osebne svobode."

Če se v sedanji Ogrski vse obsodbe tako izrekajo in tako utemeljujejo, tedaj se mora pač reči, da so vsi pojmi o justici postavljeni na glavo. Terorizem, katerega se je posluževal komunistični režim, se ne more opravičiti. Ali če so prejšnji teroristi teptali pravičnost z nogami, se ne more s tem opravičevati enako teptanje pravičnosti od sedanjih teroristov.

Beli teror.

Sledeči članek je iz peresa nekega ogrskega socialista:

"V Budimpešti je izjemno sodišče obsodilo štirinajst teroristov na smrt in vseh štirinajst je bilo obešenih. Nekatera dejanja, katerih so bili obdolženi, so bili v pravem smislu besede umori, izvršeni iz objesti, iz nizkega maščevalstva ali pa iz skoraj nerazumljive surovosti in zaničevanja tujega življenja. Tako na primer umor praporščaka Dobse, ki je moral za nespoštljivo besedo in za samozavestno kretanje dati življenje. Tako tudi umor obeh Holanov, ki sta bila odvedena kot talca in potem brez vidnega razloga enostavno ustreljena in vržena v Donavo. Taka dejanja se ne morejo nikdar opravičiti. In če jih izvrše organi revolucionarne sile v revoluciji, onesnažijo revolucijo in ji prizadenejo ogromno škodo, zbude sovraštvo proti njej, izzovejo človeško opravičeno in moralno razumljivo ogorčenje, ki se obrne naposled ne proti svoji moči zlorablajočim storilcem, ampak celo proti revolucionarni ideji. Objestni in nepotrebni umor je postal zaveznik buržvazije, katero je bil hotel zadeti.

Drugi del dejanj, zaradi katerih je bilo štirinajst teroristov obešenih, je druge vrste. Če je na primer v trenutku, ko so protirevolucionarni monitorji obstreljevali sovjetsko hišo, mož z belo ruto mahal upornikom, jih podžigal, poskušal meščane s klicem: "Živela protirevolucija!" pognati na upor, in ga je v tem trenutku zadela krogla, se lahko mirno trdi, da bo tistega revolucionarnega vojaka, ki je v oboroženi meščanski vojni pobil tega sovražnika, le tisti mogel imenovati morilca, ki bi tudi vse vojaške, ubijajoče v vojni, imenoval morilce. Tisti teroristi, ki so bili zaradi takih in podobnih dejanj izročeni rablju protirevolucije in so končali svoje življenje na vislicah, imajo pravico, da se njih ime in spomin očisti od sramote, da so bili navadni zločinci.

Seveda ni bila duševna in moralna atmosfera, ki jo je razkril ta proces, nič kaj sposobna, da bi zbudila simpatije za komunistične vladne metode. Če se hoče pravičnosoditi in razumeti, se ne sme revolucionarna epoha, nje dejanja in razpoloženje presoјati po šegah, normah in učinkih mirnih dob ali pa celo po nazorih zmagovite protirevolucije. Toda tudi revolucionarno stanje ima svoje zakone. In ta mora spoštovati vsak organ revolucije. Na drugi strani so gotove vrednosti in ustanovitve splošna last vsega civiliziranega človeštva. Tako globoko so zasidrane v človeški zavesti, da jih tudi hipno prevladajoče revolucionarne ali protirevolucionarne struje ne morejo izpuliti, in se ne smejo izpuliti, da ne utрпи človeštvo in družabno življenje nenadomestljive škode. Napad na take vrednosti in ustanove mora izzvati ogorčenje ogromne večine ljudi, ki se izrazi najprej v mislih in čutilih, potem pa tudi v dejanjih. Med te vrednosti spada pred vsem spoštovanje človeškega življenja sploh, misel, da je življenje samo na sebi najvišja vrednost, merilo vseh drugih vrednosti, in da se ne more trajno prenašati nobeno družabno stanje, ki žrtvuje v stoletnih bojih pridobljene ustanove za varstvo življenja družbi in osebni samovolji, ali pa mu sploh vzame vsako veljavo.

Kdor se spomni na globoko pobitost, ki se slika na obrazu vseh ljudi, ki so videli smrtno nezgodo, kdor si predoči skoraj splošno spontano pripravljenost za pomoč in sovraštvo in odpor, ki ga čutijo proti storilcu, si lahko napravi jasno sliko o globočini in izvirnosti te splošne življenske solidarnosti ljudi, o socialno psihološkem čutu spoštovanja in visoke cenitve življenja samega na sebi.

Tudi v razbiti kupi se kaže slika življenja naše dobe — pravi sodnik. In tudi v karikaturni sliki, ki so jo narisale budimpeštanske razprave o nekaterih strahov sovjetske vlade, se vidijo poteze, ki pričajo, da ni mogla ta revolucija ostati zvesta niti svojim lastnim zakonom in določbam, niti je imela dovolj moči, da bi bila vzgojila tiste, večasi zelo malovredne elemente, ki so ji ponujali svojo službo, za spoštovanje človeškega življenja ali da bi jih bila prisilila na to. Revolucije niso mogoče, ne da bi se nekoliko zrahljale tradicionalne moralne in družabne vezi. Duševno je demolirajoče delo revolucije prav to zrahljanje. Toda morala te budimpeštanske teroristične čete, njeni pojmi o lastnih pravicah in o pravicah drugih, surovost, ki ni napolnjevala le njih jezika, ampak tudi njih duha, ima le preveč podobnosti s svetom zločinstva. Teroristična skupina je bila organizacija, s katere pomočjo so se mogli udejestviti gotovi nizki instinkti capinskega proletariata pod krinko na novo rojene revolucionarne zakonitosti, četudi je bila ustanovljena za druge namene. Surovost mišljenja, ki se je razkrila v procesu, pobalinstvo jezika, v katerem se je razvijalo življenje teh ljudi, vsake odgovornosti prosto postopanje z življenjem in tudi z lastnino drugih: Vse to so simptomi moralnega trohnenja, ne pa, kakor se je često trdilo, znamenja moči revolucionarnega bojavnika, katere ni so oglodali pomisleki in strah. Saj je zelo žalostno

videti, da niso ti ljudje v splošnem imeli nobenega razmerja do revolucionarne reči, da ne pada nanje — izvzemši Korvina in v gotovem smislu na Czernyja — noben zarek velike ideje, za katero so se imeli bojevati, da ni nič visokega opaziti v njih besedah in mislih. Reči je treba: Ne bojevniki, ampak oprode revolucije so bili.

Seveda: Meščanskemu svetu sploh, ogrskemu pa še prav posebno se kaj malo poda veliko ogorčenje... Kakšen je ogrski gosposki red, ki je dal teroriste od svojih sodnikov spraviti na vislice? Oni, napram katerih rabljem so bili teroristi prave sirote, oni, ki so v edinem mestu Keskemetu pomorili v eni sami noči več ljudi, kot tisti, ki so, zlorablajoči moč proletarske revolucije, pobijali nedolžne ljudi; oni, ki so pod frazo krščanske morale napravili iz Ogrske krvavo torišče revežev in revolucionarjev in ogromno ječo — oni, člani tega gosposkega razreda nimajo človeške pravice obešati ljudi, ki so v mali, rokodelski meri delali to, kar uganjajo oni sedaj kot veleobrat. V Budimpešti se ni izrekla pravica, ampak izvršilo se je neusmiljeno dejanje civilne vojne. Družba, ki slavi Ivana Hejjasa kot osvoboditelja, je izgubila pravico obešati Josipa Czernyja.

Ta članek se nanaša na obsodbo štirinajstih teroristov, ki so bili dne 18. decembra na dvorišču vojaške jetnišnice v Budimpešti obešeni. Njih imena so: Gabriel Schön-Golberger, Aleksander Meszaros, Geza Groo, Ivan Steiger, Ljudevit Küver, Maks Max, Franc Kakas, Geza Neumayer-Nagy, Martin Löseher, Moric Löbl, Tibor Bonyhaty, Gabriel Csomor, Aleksander Pap in Josip Czerny.

Ogrski vladni socialisti.

O nekaterih poznejših dogodkih poroča dunajska "Arbeiter Zeitung" sledeče: Dne 21. decembra so oficirji brahijalne sile v Czegledu izvalili pet delavcev iz njih stanovanja in jih odpeljali. Dne 24. decembra je prišla v Czegled vest, da so bili trije odvedenih delavcev že v Abonyju pokopani. Ta vest je bila torej naznanjena še pred sejo strankinega odbora (namreč odbora ogrske socialno demokratične stranke), na kateri je bilo sklenjeno, da naj se socialni demokratje udeležijo vlade belega terorja . . .

V številki z dne 24. decembra poroča "Nepszava", da je bil živinozdravnik dr. Ernst Haraszti, star in dober sodrug, pred par dnevi retiran. Drugi dan so ga našli "mrtvega" v njegovi celici. V isti številki "Nepszave" čitamo brez eno same vrstice komentarja, da se prične proti bivšemu ljudskemu komisarju Haubrichu dne 30. decembra razprava zaradi "umora." Haubrich je bil dne 24. junija, ko je bil neki protirevolucionar po nagli sodbi obsojen in ustreljen, mestni poveljnik v Budimpešti. Zaradi tega ga postavljajo sedaj kot povzročitelja umora pred sodišče. Sodrug Haraszti, ki je bil v svoji celici ubit, pa ni umorjen, ampak mrtev.

Nadalje nam poročajo, da je na tej povesti o komunistični zaroti, v katero so bili baje zapleteni člani inteligence, le toliko resnice, da sta brata Felmar aretirana zaradi suma, da sta poskušala o-

svoboditi na smrt obsojenega Otona Korvina. Po neki doslej pač še nepotrjeni vesti sta oficir ja, ki sta izvršila aretacijo, enega bratov Felmar takoj ubila. Tudi zadnji še živeči brat Tiborja Szamuelyja, Ladislav, ki je bil v Budimpešti skrit, je aretiran. Kakor vse kaže, bi budimpeštanska vlada rada porabila priliko, da bi z zlaganimi in izsleparjenimi zarotniškimi istorijami nanovo podžgala ugašajoče sovraštvo prezebajočega in stradajočega ogrskega prebivalstva, zadržala tuptatam se skromno oglašajoče glasove razuma in človečnosti, in uvedla novo dobo preganjanja. Zdi se, da se obrača to preganjanje proti socialno demokratični stranki, ki jo je minister Peyer ukrotil in jo sedaj vodi na uzdi. Kajti sicer ne bi bilo razumeti, zakaj so v zvezi z omenjenim poizkusom zarote napravili hišne preiskave v prostorih "Nepszave" in v tajništvu socialno demokratične stranke. V strankinem tajništvu je bil slučajno minister Peyer navzoč. Protestiral je proti hišni preiskavi, nakar so mu pokazali ukaz vojnega vrhovnega poveljništva. Telefonično poklicani vrhovni poveljnik Horthy je dejal Peyerju, da je sam ukazal preiskavo.

Dogodki kažejo na to, da misli vojni diktator Horthy prekrižati od Huszarjeve vlade zasledovano politiko, po kateri naj bi se vsled popolne prilagoditve k režimu bellega terorja za Huszarja povsem varne socialne demokrate v vladi pridržali. Sicer bi bila taka dejanja kakor hišne preiskave povsem nerazumljive. Kajti kljub vsemu, kar se je zadnje čase slišalo o Ogrskega, bi moralo biti vendar nemoogoče, da bo stranka, v katere tajništvu se prirejajo hišne preiskave, še nadalje podpirala tisto vlado, ki kaže tako malo zaupanja do stranke. Teško se moti človek, če misli, da se bliža razvoj na Ogrskem odkriti vojaški diktaturi. Kaj drugega kakor zakrinkana vojaška diktatura, kateri je civilna sodrga in žal tudi socialno demokratična stranka dajala plot, ni bila koalicijska vlada na Ogrskem sploh nikdar . .

Pred kratkim je prišlo poročilo, da je socialno demokratična stranka vendar izstopila iz te vlade. Zdi se pa, da je bila že predolgo tam in težko je vedeti, ali se ji še posreči pridobiti tisto zaupanje, ki ga je vsled svojega neznačajnega vedenja izgubila.

Karl Kautsky o diktaturi proletariata.

(Konec.)

Toda Kautsky odklanja diktaturo, tudi če jo presoja gospodarsko. Na osnovi diktature se ne more zgraditi socialistični način produkcije. Državna organizacija produkcije potom birokracije ali potom enega izmed ljudskih slojev ne pomeni še socializma. Ta zahteva organizatoričnega izurjenja širokih ljudskih slojev in številne predidoče gospodarske in politične organizacije, a treba je zanj najpolnejše organizatorične svobode. Tega pa ne daje diktatura manjšine. Diktatura manjšine se mora opirati na armado. Toda čim bolj stopa sila orožja

na mesto večine, tem bolj je opozicija prisiljena iskati rešitev v apelu na bajonete in pesti namesto v apelu na volilne listke; potem daje civilna vojna izraz političnim in socialnim nasprotjem. Toda zgradba socialistične družbe nima večje ovire, kot je notranja vojna. V civilni vojni se bojuje vsaka stranka za svojo existenco, kajti tisti, ki podleže, grozi popolno uničenje. Ta zavest napravi civilno vojno lahko tako grozno. Sistem kronične vojne, prav tako kakor alternativa diktature, popolna apatija in potrtost mas napravi zgradbo socialističnega produkcijskega sistema nemogočo. Diktatura in civilna vojna škoduje socialni revoluciji. Socialna revolucija je dolga proces, ki lahko traja desetletja, in za katerega zaključitev ni trdnih meja. Temu procesu se godi tem bolje, čim mirnejša je oblika, v kateri se razvija. Notranja kakor zunanja vojna sta mu smrtna sovražnika. Čim bolj vlada demokracija, ne le formalno, ampak čim bolj se resnično izpreminja moč delavskih mas, tem večja je verjetnost, da bo politična revolucija mirna. Upozarjajoč na veliko francosko revolucijo konstatira Kautsky, da odpira diktatura spodnjih slojev pot diktaturi sablje. To ni nikakor nujen izid proletarske revolucije tam, kjer predstavlja proletariat večino naroda in kjer je ta demokratičen. A le tam so tudi pogoji za socialistično produkcijo. "Mi si ne predstavljamo diktature proletariata nikakor drugače kakor kot gospodarstvo na podlagi demokracije."

Obrajajoč se k specialnim ruskim razmeram, vidi Kautsky tukaj tipičen spor med demokracijo in diktaturo. Socialisti na Ruskem so razcepljeni. Socialni revolucionarji so bili v prvi vrsti zastopniki kmetijstva, ki je bilo v Rusiji v razliki z ostalo Evropo revolucionaren faktor in je zato lahko šlo roko v roki s proletariatom. Proti njim so stali marksisti kot zastopniki industrijalnega proletariata. Oni so zopet razpadli v dve smeri — v menjševike, po katerih mnenju more biti revolucija po sedanjih gospodarskih razmerah le buržvazna, in v boljševeke, ki trdno verujejo v vsegamočnost volje in sile, in ki se trdijo sedaj, da bi brez obzira na zaostalost Rusije takoj izpremenili revolucijo v socialistično tvorbo. Boljševiška revolucija se je temeljila na predpostavki, da je začetek splošne evropske revolucije . . . Kautsky odklanja, kar očitajo sedaj boljševeki evropskemu proletariatu, in pravi: "Staro marksistično načelo je, da se revolucije ne dajo delati, ampak da izbruhajo iz razmer. Razmere zapadne Evrope so pa različne od ruskih razmer, tako, da se ne more ondotna revolucija brez nujnosti izživati tudi tukaj. Seveda, ne le boljševeki, ampak tudi drugi socialisti kakor Bebel, Engels in sam Marx so se motili v pričakovanju revolucije, toda oni niso nikdar določali revoluciji stalnega termina in njih taktika ni bila nikdar tako osnovana, da bi bil obstanek stranke in napredek odvisen od nastopa revolucije in da bi bil proletariat postavljen pred alternativo: Revolucija ali bankrot" . . .

Univerzalno znanje Kautskega se izkazuje tudi pri sledeči razlagi in kritiki rusko sovjetske orga-

nizacije. Ta organizacija je plod ruske revolucije iz leta 1905. In menjševiki so bili tisti, ki so podali iniciativo zanjo. Po razpustu konstituante so boljševeki iz sovjetov, ki so bili organizacija enega reda, napravili državno organizacijo. Porušili so demokracijo, ki si jo je bilo rusko ljudstvo pridobilo v marčni revoluciji. S tem so prenehali biti socialni demokrati. Označujejo se za komuniste. Lenin sam je sicer označil sovjetsko organizacijo za višji tip demokracije. Toda pod demokracijo se razume enakost političnih pravic za vse državljane. Tega ni v sovjetski organizaciji, ker izključuje kapitaliste iz zakonodajstva. Toda kdo je kapitalist v pravnem smislu? Lastnik? Vseruski sovjetski kongres z dne 12. julija je določil, da imajo pravico pošiljati zastopnike v sovjete le tisti, ki dobivajo sredstva na življenje s produktivnim in splošno koristnim delom. Torej ne vsi člani države, temveč le stalne kategorije. Nele to, ampak tudi sledeča določba je kavčukova: "Med tiste, ki so izključeni od volilne pravice spadajo tudi tisti mezdni delavci, ki delajo za namene dobička". Domači delavec ali mali mojster, ki dela z enim pomočnikom torej nima volilne pravice. Delavec, ki je izgubil delo in si odprl malo branjarijo ali prodaja časopise, izgubi torej volilno pravico. Nadaljna določba izključuje od volilne pravice vsakega, kdor "uživa dohodek brez dela, na primer procente od kapitala, dobiček od podjetja, dohodke od imetja." . . . Marsikakšen delavec — pravi Kautsky — ima hišico, ki jo daje v najem. Ali spada zaradi tega v kategorijo tistim, ki imajo dohodek brez dela? . . . Za razlago omenja, da je bila pred kratkim stavka v tovarni za eksplozivitve v Petrogradu, v "tem gradu revolucije," kakor ga je še pred kratkim imenoval Trockij. Vprašal sem boljševiškega sodruha, kako razlaga to protestno akcijo proti sovjetovi vladi. "To je enostavno," mi je odgovoril, "vsj ondotni delavci so že kapitalisti; vsak ima svojo hišico," . . .*)

Vsi ti "kapitalisti" mali trgovci, rododelci, mali in srednji kmetje in velik del inteligence je bil izpremenjen v nasprotnike socializma, čim jih je revolucija napravila brezpravne. Nihče ni bil pridobljen, kdor ni bil že prej socialist. Le nasprotniki socializma so se pomnožili. In zato taji Kautsky "vzgojo" diktatorske metode "z zgledi". Pomandranje kapitalizma mu še ni socializem. Povsod — pravi — kjer učvrščuje proletariat svojo državno moč z diktaturo v nasprotju z demokracijo, so težave, ki nastajajo iz tega z socializem, tako velike, da naravnost izključujejo možnost, da bi mogla diktatura privedi splošno blaginjo in na ta način

*) Da ni Kautsky niti tukaj opustil svoje znanne objektivnosti, potrjuje tudi Gorkij, ki je v članku "Eno leto ruske revolucije" v reviji "Süddeutsche Monatshefte" bridko napisal: "V tovarnah in delavnicah se pričinja divji boj med neizučeni in kvalificiranimi delavci. Neizučeni trdijo, da so ključavničarji, strugarji, livarji i. t. d. buržvazija."

spraviti ljudske mase, ki so vsled nasilnega režima postale brezpravne. Tako prihaja k splošni sabotaži buržvazije in inteligence, k stalnim protirevolucijam, k oboroženim in neoboroženim vstajam, k pomanjkanju tehničnih sil in k nezadostni izurjenosti delavskega razreda, zaradi česar se v Rusiji pritožuje. Tudi je zmota, če se gleda v diktaturi sredstvo za "okrajšanje in ublažitev porodnih bolečin" socialne revolucije. To bi bilo tako, kakor če bi se ženi za okrajšanje porodnih bolečin predčasno vzel plod. Posledica takega ravnanja bi praviloma ne bil nikakršen življenjski sposoben otrok. In zato je vprašanje političnega gospodstva proletariata le vprašanje moči, predvsem strnjivosti proletariata za odločen razreden boj. To, kar se odigrava v Rusiji, je zadnja meščanska, nikakor pa ne prva socialistična revolucija.

V poglavjih o "Zaostalosti diktature" se bavi Kautsky z razmerami poljedelstva in industrije. O kmetih konstatira, da je njihov interes za revolucijo ugasnil, čim jim je bilo novo privatno lastništvo tal zagotovljeno. In kakor zanimanje za revolucijo gine tudi njihov zanimanje za njihov dosežanega zaveznika za mestni proletariat. Povratku bivšega carskega režima kot predstavnika fevdalnih razmer bi se uprli, toda diktator, ki bi jim garantiral njihov lastništvo, bi bil enako pozdravljen kakor republika. Kautsky vidi, da ni resničen ostanek nasprotje med kmeti in proletariatom.

In zaključek Kautskejevega uvaževanja je: Pod diktaturo dobiva opozicija oblike civilne vojne. Proletariatu kot stranki grozi uničenje, če podleže. V demokraciji vlada proletariat kot večina brez nasilstva. Če je pa v manjšini, mu ne grozi uničenje, ampak uživa zaščito zakona kakor vsaka manjšina. Diktatura kot vladna oblika je v Rusiji enako razumljiva kakor bakuninovski anarhizem. Toda razumevati se ne pravi priznavati. Diktaturo moramo odklanjati kakor bakuninovski anarhizem. Ona kompromitira idejo socializma in zadržuje njegov napredek. Toda neuspeh diktature ne bo pomenil poloma revolucije. To bi se le tedaj zgodilo, če bi boljševidem pomenil uvod v meščansko diktaturo. Načelni uspehi revolucije se bodo ohranili, če se pravočasno posreči nadomestiti diktaturo z demokracijo...

Občinske volitve v Chicagi.

V torek dne 24. februarja t. l. bodo v Chicagi občinske volitve. Ker so primarne volitve, to so volitve, pri katerih so stranke postavljale svoje kandidate, odpravljene, kar pomeni, da ne bo več glasovnice po strankah, ampak bodo na volilnem listku kandidati vseh strank, bo treba socialistom gledati na to, da se seznanijo s kandidati, ki jih je postavila socialistična stranka, in da oddajo svoje glasove za imena dotičnih kandidatov.

V ta namen priobčujemo v naslednjem imenik kandidatov socialistične stranke po wardih in strankino platformo za te volitve.

Imena kandidatov so sledeča:

1. ward: Willis E. Davis.
3. ward: Abe Basofin.
5. ward: Frederick G. Wellman.
6. ward: Barney Berlin.
7. ward: John C. Flora.
9. ward: Charles V. Johnson.
10. ward: John Jelinek.
11. ward: William Neuman.
12. ward: Louis A. Cejka.
13. ward: Oliver C. Wilson.
14. ward: H. W. Harris.
15. ward: John M. Collins.
18. ward: John Mulloy.
20. ward: Tdwin H. Wieman.
21. ward: Edvar Anderson.
22. ward: Andrew Lafin.
23. ward: John L. Anderson.
24. ward: Adolph W. Harrock.
25. ward: Oscar Hennings.
26. ward: James Marshall.
27. ward: John S. Peterson.
29. ward: A. C. Bell.
32. ward: Henry Groenier.
33. ward: Thomas L. Slater.
34. ward: Frank V. Stuehal.
35. ward: Robert H. Howe.

Municipalni program, ki ga je stranka sprejela na svoji konferenci, se glasi:

Socialistična stranka mesta Chicage ponovno izjavlja, da se strinja z revolucionarnimi načeli mednarodnega socializma in jim ostane zvesta.

Socialistična stranka je politični izraz interesov delavskega razreda. Soc. stranka skuša pridobiti politično moč za edini namen, da osvobodi ljudstvo izpod gospodarske potlačeniosti. Socialistična stranka ima za svoj cilj odpravo kapitalističnega sistema sploh.

Delavstvo se mora osvoboditi izpod meznega suženstva in ustanoviti namesto sedanje vlade, ki jo kontrolira izkoriščajoči razred, vlado delavskega razreda. Toda predno more delavstvo to izvršiti, se mora izobraziti in se zavedati svojega razrednega položaja v družbi. Mora se organizirati z namenom, da prevzame v svojo oskrbo industrijo dežele in da jo upravlja v interesu tistih, ki producirajo, samesto za nekaj kapitalistov, kakor se to vrši danes.

Delavski razred mora postati vladajoči razred. V dobi prehoda iz kapitalizma v socializem mora sedanjo "diktaturo manjšine" nadomestiti "diktaturo delavske večine."

Velikanski štrajki delaveev v jeklarski in premogovni industriji podajajo jasne slike socialističnega stališča z mnogih vidikov. Socialisti so vedno naglašali, da so politične inštitucije razrednega značaja. Uporaba armade v Gary, potlačeni državljskih svobodščin v Pennsylvaniji in zatekanje vlade k sodnjiskim prepovedim proti premogarjem, vzlic slovesni izjavi, ki jo je dala vlada, da se ne bo posluževala Leverjeve odredbe proti delavstvu, deportacije, nameravana postavodaja, ki naj prepo-

veduje štrajk in povrnitev železnice privatnim lastnikom, odvzete petim pravilno izvoljenim socialističnim assemblymenom pravice do sedežev, mora prepričati celo skrajno topega delavca, ki ga sedanja vlada zastopa, da ni vse prav.

Socialisti pozdravljajo pogumno in vstrajno stališče, ki so ga zavzeli štrajkarji v jeklarski in promogovni industriji. S pomočjo razočaranih delavcev bo socialistična stranka kmalu dočakala dni, ko bodo jeklarske tovarne in premogovi rovi kakor tudi druge industrije last in pod upravo delavskega razreda, za blagostanje družbe, na mesto za kapitalistične profite.

Kazni in ječe ne bodo znižale cene živilom, niti bodo odstranile profitarstvo. Resnična remedura je mogoča le v odpravi sedanjega sistema, v katerem se vrši produkcija in distribucija (proizvajanje in razdelitev) le za profit. Potrebščine bi se morale proizvajati le za potrebo. To je pa v sedanjem sistemu nemogoče.

Družba more in mora organizirati proizvodjalne in razdelitvene sile. Odstraniti mora rento, obresti in profit, potrato, in proizvajanje blaga, ki je družbi nepotrebno ali škodljivo. Uravnati mora stroške proizvodnje in prodajne cene izdelkov.

Da se reorganizira družba na podlagi socializma, kličemo vsem delavcem mesta Chicago, naj se pridružijo socialistični stranki in naj kot prvi korak v tej smeri osvoje državne in zvezno vlado za vpostavljenje idustrijalne demokracije, da glasujejo za socialistične kandidate. Volitve niso za to, da pridejo le možje v urade, temveč da se sprejmejo načela in naloge vlade.

Socializem se ne more uvesti v enem samem mestu. Dokler je socialistična stranka manjšina, je njeno glavno delo vzgojevalno. Dokler so narodna vlada in državnne postavodaje in zlasti sodišča v rokah posedujočega razreda, bo lokalna uprava, vzlic temu, da se upravlja pod izključno kontrolo delavcev, vedno ovirana v vseh ukrepih. Socialistična stranka zavezuje svoje kandidate, da uporabijo, kadar so izvoljeni, vsa sredstva, ki so jim na razpolago, za pospešitev delavskih interesov. Za delavce označujemo vse tiste, ki so, bodisi z rokami ali možgani vposleni pro kakršnemkoli koristnem delu družbe.

Socialistična stranka zagovarja podružabljenje sistema pouličnih železnic, plina in elektrike, premoga, drv, ledu, mleka in vseh potrebščin. Mesto Chicago bi bilo zločinsko nemarno, če ne podvzame vseh korakov, da zadosti vsem zahtevam ljudstva.

Socialisti vedo iz izkušenj, da je patriotizem prvo zatočišče profitarjev in njih političnih zagovornikov.

Socialisti so mednarodni, pa priznavamo delavce drugih narodov za brate. Sebični duh džingoističnega nacionalizma se mora umakniti svetovnemu idealu bratstva človeštva. Ko bo delavstvo po vsem svetu razumelo svoje skupne interese, bo vojna prenehala. Odklanjamo patriotizem gospodujočega razreda, ki nam narekuje, da naj sovražimo ljud-

stvo drugih dežela. Pripravljeni smo dati za te visoke ideale in vzvišene aspiracije, ki gredo za vpostavljenjem boljšega družabnega reda, kjer bo mišerija in spremljajoča jo groza odpravljeni, vse.

Glavno delo socialistične stranke je političnega značaja. Toda politični boj vendar ne more biti ločen od gospodarskega. Zaradi tega se veselimo vsakega prizadevanja delavcev, ki gre za tem, da strnejo svoje vrste v razredno zavednih idustrijalnih unijah. Takozvane zastopnike delavstva, ki govore o harmoniji med kapitalističnim in delavskim razredom, obsojamo odločno, kajti med izkoriščevalcem in izkoriščanim ne more biti nobenega miru.

Za čikaško delavstvo je prišel čas, ko mora izbirati med demokracijo delavskega razreda in kapitalističnim despotizmom.

Vlada organiziranih bankirjev, trgovcev in fabrikantov pomeni vlado za profitarje. Ustanovimo torej delavsko vlado.

Če v tej uri svetovne krize socializem ne nasledi kapitalizmu, pade človeštvo. Delavstvo se mora zganiti in vzravhati z vsem ponosom svoje združene moči in ustvariti na ruševinah stare nove civilizacije. Vso moč delavstvu! Naprej za socializem pod našim starim geslom:

"Delavci vseh dežela združite se! Vi nimate izgubiti ničesar drugega kakor verige!"

Holandska vlada je odklonila zahtevo zaveznikov, da jim izroči kajzerja. Smatra ga za političnega begunca, katerega štiti azilna pravica. S primerno juristarijo se lahko podkrepi njeno stališče in prav tako se lahko ovrže, saj najdejo dobro namazani pravniki argumente za vse. Najbrže se bo na ta način razvilo argumentiranje od obeh strani, in naposled bo vse skupaj zaspalo. V Washingtonu so že dejali, da jih ni odgovor Holandije nič presenetil in da bržčas tudi zavezniki ne bodo kaj posebno presenečeni. Baje je šlo pri zahtevi za izročitev le bolj za popularno željo . . .

Ta nekdanj morda res popularna želja se je pač že zelo ohladila in zaradi gospoda Viljema Hohenzollerna ni danes pričakovati revolucije nikjer. Propaganda o kajzerjevi krivici je bila preveč senzacionalna, da bi bila globoka in da bi bila mogla zlasti zapustiti globoke sledove. In skoraj se človeku zdi, da si bodo zavezniki sami oddahnili, kadar se ne bo sploh nič več govorilo o kajzerjevi sodbi. Kajti če bi jim bil bivši vladar Nemčije res izročen, bi pač prišli v precejšnje zadrego, kaj da naj z njim store. Monarhe imajo tudi po nekaterih drugih deželah, in tam se ne bi vsakdo prijetno počutil, če bi se odstavljenemu tovarišu še ne odstavljenih kronancev res kaj neprijetnega zgodilo. Nekoliko razredne zavednosti imajo vsi, ki so "po milosti božji".

Socialni demokrati v Avstriji.

(Konec.)

Te naloge se lahko rešijo z velikim, enkrat izplačilnim davkom od premoženja. Zakonodajstvo se ne sme obotavljati pred najvišjimi odmerami davka od velikega premoženja. Davek mora v enaki meri doseči mestno in podeželnost bogastvo. Od določenega značaja lastnine se mora davek pobirati po objektivni metodi. V tem oziru zahtevamo: Država naj zahteva zlato, dragulje in zunanje vrednostne papirje. Delniške družbe plačajo davek z oddajo delnic državi, Vsa velika in mala podjetja se morajo obligatorično izpremeniti v delniške družbe, ki oddajo davek na enak način. Davek od zemljiške lastnine naj se pobira z obligatorično naložitvijo hipotek. Zahtevane dragocenosti in vrednostni papirji, brezplačne delnice in zadolžnice, izdane na podlagi hipotek naj se porabijo za podlago tujemu kreditu.

3. Vojna organizacija distribucije blaga gubi svoj pomen vsled zrušitve blokade in obnovitve mednarodnega blagovnega prometa. Razdeljevanje živil in maksimalne cene so potrebne, dokler smo nakazani na domače zaloge, ali pa dokler moremo razdeljevati le omejene množine, prihajajoče iz tujine. Ti ukrepi izgube pomen, čim bomo zopet uvedeni v mednarodni blagovni promet in bodo cene svetovnega trga znižavale cene doma. Kadar se izpolni ta predpostavka, se more gospodarjenje zrušiti. Ali to se more zgoditi le pod sledečimi pogoji:

a) Dokler dovoljujejo druge države uvoz za nas potrebnega blaga le v omejenih množinah ali le potom kompenzacije, mora ostati centralno gospodarstvo v veljavi. Odstraniti se more šele tedaj, kadar dovolijo izvažajoče države popolnoma prost izvoz.

b) Odstranitev centralnega gospodarstva predpostavlja popolno odpravo vseh omejitev prometa med nemško avstrijskimi deželami

c) Odstranitev centralnega gospodarstva ne sme voditi do tega, da se izroči prodaja blaga popolnoma na milost kapitalistični trgovini. Zato naj se občine in organizacije konsumentov družijo v skupna podjetja, ki naj prevzamejo nabavo življenjskih potrebščin, bodisi tudi brez monopolističnega značaja.

4. Javna podjetja naj se monopolizirajo in osvobodijo birokratičnih upravnih metod. V ta namen naj se izroče javno gospodarskim korporacijam. Najprej naj se za podlago javno gospodarskih korporacij porabijo državna vojna podjetja in bivše družinske habsburške posesti. Razširjenje občinskih podjetij naj se podpira s tem, da se občinam podeli ekspropriacijska pravica.

Podpira naj se razvoj novih panog industrije v našem državnem obsegu. Stremi naj se za tem, da dobe nova podjetja značaj javnega gospodarstva. Zlasti naj se čim bolj pospeši izrabljanje vodnih sil. Gospodarjenje z elektriko naj se postavi pod učinkovito javno gospodarsko kontrolo. Prodiranje tujega

kapitala v našo industrijo se ne more brezpogojno odklanjati. Toda stremi naj se za tem, da bi kolikor mogoče država s tujim kapitalom zalagala javno gospodarska podjetja. Izročanje naših kulturnih zakladov v tuje roke se mora preprečiti. Partikularizem dežel, ki ovirajo razvoj naše industrije in socializacije, naj se energično odbija.

Produktivnost našega poljedelstva naj se izboljšuje z vsemi sredstvi. V ta namen naj dobe obligatorične poljedelske družbe pravico izdajati obvezne predpise o napredovanju poljedelskega dela in prodaje. Da se odpravi pomanjkanje delovnih moči na deželi, naj se delavsko zakonodajstvo in delavsko zavarovanje razširi na poljedelske delavce in prilagodi posebnim delovnim razmeram v poljedelstvu.

Zakoni za zaščito najemnikov naj ostanejo v veljavi. Graditev novih hiš je naloga občin, ki lahko pokrivajo povečane izdatke z naraščajočimi nakladami na najemnine v starih hišah.

5. Koliko more mala, gospodarsko slaba in od tujine odvisna država iti v akciji socializacije dalje, kot je navedeno v odstavkih 1 do 4, je odvisno od mednarodnih razmer. Delavski razred mora koncentrirati vse svoje sile za to, da more popolnoma izrabiti možnosti socializacije, omejene vsled danih mednarodnih razmer. Najbližji cilj je socializacija premogovnikov in rudokopov, železne veleindustrije, ter poljedelskih in gozdnih veleposesti. Poljedelska velepodjetja, ki se razlaste, naj se ne parcelirajo, ampak naj jih upravljajo javno gospodarske korporacije. Parcelacija je pripustna le tam, kjer ne bo poljedelska produkcija vsled nje vržena nazaj v manj racionalne forme in kjer ne bo škodovala zalaganju mest in industrijskih krajev z življenjskimi potrebščinami."

Iz tega programa gospodarske in socialne akcije se najbolje spozna sedanje stanje avstrijske republike in težave, s katerimi ima socialna demokracija delati. Ne gre le za gospodarsko pogubo dežele, ampak tudi za notranje politične probleme, ki izvirajo zlasti iz vladne koalicije s krščanskimi socialci. Tudi ta koalicija je bila predmet kritike na zboru, toda v splošnem se je priznalo, da ni bilo v danih razmerah druge poti.

O socialistični Internacionali je na zanimiv način govoril sodrug Friedrich Adler. Razvil je misli, ki jih je bil svojčas objavil v "Kampfu". Zastopal je mnenje, da so spori za drugo in tretjo Internacionalo nepotrebni, da ni ne druga ne tretja Internacionala sposobna za akcijo, ampak da bo treba šele s delom zgraditi novo, za akcijo sposobno internacionalno organizacijo socialističnega proletariata. Ti nazori prodirajo danes več ali manj v vse socialistične stranke in zato se mi zdi primerno seznaniti sodruga bliže z argumentacijo, na katero opira F. Adler svoj nazor.

V uvodu svojega govora je naglašal zasluge levice nemško avstrijske stranke, ki je od začetka vojne skušala pripraviti proletarijat do zavesti, kakšen pomen bi mogla Internacionala imeti v vojni. Danes se ne more dovoliti misel, da bi se lahko sešli, kakor da se ni nič zgodilo. Vojska nas sili na lastno kritiko v vprašanju Internationale. Zacetitev rane, ki je bila

proletariatu zasekana, zahteva čas. Novo Internacionalo je treba doseči z delom, ne pa s samim geslom. Meseca februarja se je sešla Internacionala v Bernu in potem je imela še dve nadaljni seji. Med vojno je bil storjen poizkus, da bi se nadomestila Internacionala, ki je postala brezuspešna. Prišlo je k zimmerwaldskim konferencam, ki so pokazale, da je na podlagi demokracije in socializma tudi med vojno sodelovanje mogoče. Tisti, ki so se sešli v Zimmerwaldu, so bili enotni v boju proti vojni politiki v raznih deželah, enotni v negativni obrambi, ali vendar sta se tu — in pozneje v Kientalu — pojavili dve smeri. Večina je bila za mir brez aneksij in kontribucij. Mala manjšina, takozvana zimmerwaldska levica je pa mislila, da bo neposredna posledica vojne svetovna revolucija in da je treba iz tega izvajati posledice, potrebne za proletarsko revolucijo. To skupino je vodil takrat že Lenin.

Iz te male levice Zimmerwaldčanov je nastala v Rusiji takozvana tretja Internacionala, ki se je principiarno postavila na podlago boljševiških načel. Druga Internacionala, kateriso do leta 1914 pripadali vsi, je izgubila v očeh proletariata resnost in cela vrsta strank misli na izstop iz te Internationale in na vstop v tretjo Internacionalo, toda ne zato, da bi demonstrirale za boljševizem, ampak da bi demonstrirale proti drugi Internacionali. Pri tretji Internacionali ni razun balkanskih dežel in Rusije nikogar iz Evrope. Edina zapadno evropska stranka, ki je pristopila tretji Internacionali, so Italijani. Vemo, da niso italijanski sodrugi boljševiki, niti v sanjah ne. Toda oni so že v Zimmerwaldu demonstrirali proti drugi Internacionali in čutili potrebo, da nadaljujejo to demonstracijo. V Švici je zbor stranke v avgustu sklenil z vsemi proti enemu glasu izstop iz druge Internationale, z dvetretjinsko večino se je pa izrekel za vstop v tretjo Internacionalo. Toda pri splošnem glasovanju članstva se je večina izrekla proti vstopu v tretjo Internacionalo. Situacija je danes ta, da so sodrugi izstopili iz druge Internationale, da niso vstopili v tretjo in stoje sedaj izven mednarodne organizacije. V vseh socialističnih strankah prevladuje danes čut, da ne zadovoljuje ne ena ne druga Internacionala nikogar. Obe ti organizaciji nam ne ugajata. Naša naloga je ustvariti eno in enotno Internacionalo, v kateri naj bi bili delavci vseh narodov. Naznačili smo pot do tega. Mislimo, da ni čas, da bi Internacionala nastopala kot sodnik nad krivci, kajti tedaj bi bila Internacionala za bodočnost nemogoča. Nastopili smo proti temu, kajti naposled bi iz večine sodnikov postali obtoženci. Porečilo se nam je odpraviti vse take poizkuse. Toda Internationale ni mogoče izteptati iz zemlje. Moramo biti potrpežljivi, učiti se potrpljenja. Spomnimo se le, da je po padcu prve Internationale preteklo sedemnajst let, od leta 1872 do leta 1889, preden se je posrečilo zgraditi novo mednarodno organizacijo proletariata. Pri obnovitvi Internationale ne moremo računati s tedni in meseci, v kratkem času se ne more vse popraviti. Proces napreduje počasi. Predvsem je treba izjasnitve v posameznih vzhodnih de-

želah. V vsaki posamezni deželi mora biti jasnost o načelih in o razmerju napram Internacionali. Od vojne izzvine strasti se morajo potlačiti v ozadje in nastopiti mora kritika. Sodrugi, ki so grešili, morajo spoznati, da morajo v bodoče hoditi po drugi poti. eŠle kadar se sporazumemo o načelih, se more graditi nova Internacionala . . .

Resolucija, ki je bila o tej točki sprejeta, daje predsedništvu stranke pravico, da pošlje svoje delegate na kongres, ki je nameravan v Ženevi, toda obenem mu nalaga, da se obrne do bruseljskega mednarodnega biroja s prošnjo, da se odloži ženevski kongres vsaj za pol leta, s čimer bi se možnost plodnega dela zelo povečala . . .

To poročilo sodruga, ki je bil na kongresu kot gost in ga je mogel nepristransko motriti, daje dobro sliko o splošnem položaju v sedanji Avstriji in o prevladajočem mišljenju v stranki. Vsekakor je poročilo zelo poučno in daje dovolj prilike za razmišljanje.

ČLANSTVO SOCIALISTIČNE STRANKE ZVIŠALO SVOJ DAVEK ZA 100 ODSOTKOV.

Članstvo socialistične stranke je pravkar odglasovalo, da zviša svoje mesečne prispevke s 25 na 50c. Na podlagi odglasovanih predlogov, ki stopijo v veljavo 1. februarja t. l. bodo plačali klubi takole:

Okrožnim ali County organizacijam: Tajniki okrožnih organizacij bodo plačali državnim organizacijam 25c za znamko; te znamke bodo prodajali klubom po 35c. Klub bo zahteval od člana 50c.

Članstvo stranke je izprevidelo, da vpricho draginje, ki vlada, ni drugega izhoda kakor povišanje članarine. Kakor vsa druga podjetja tako je tudi socialistična organizacija in njeno delo odvisno od dohodkov — in ti dohodki morajo priti od strani njenih članov, od strani tistih, katerim organizacija služi.

Če naj bo socialistična agitacija uspešna, mora imeti fonde, sicer je vsako prizadevanje za razširjenje socialističnih idej nemogoče.

Tudi gl. odbor J. S. Z. je na svoji zadnji seji sklenil vprašati članstvo za 10c povišanja meseč. prispevkov, prvič da zadosti pravilam soc. stranke v slučaju da se članstvo izreče za priključenje in drugič, da ji bo mogoče izvajati agitacijo, ki pri tej draginji stane mnogo več, kot kedaj poprej.

Vsa Španija preživlja zopet periodo splošnega socialnega nemira. Kot znamenje ondote nega položaja lahko služi dejstvo, da je bilo v Saratogi sedem vojakov zaradi upora obsojenih na smrt. Eksekucija se je izvršila dne 11. januarja. Po mnogih mestih so stavke, ki jih spremljajo izgredi. Civilna sodišča so v velikem obsegu nadomestila vojaška . . . Kjer se mora vlada neprenehoma posluževati takih sredstev, tam mora biti mnogo gnilega.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 6325 Station St., E. E. Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 606 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GEOBELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANCO TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Pošt nih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Vlada na Japonskem ima skrbi. Nezadovoljnost se širi med delavstvom, toda širi se tudi med srednjimi razredi in zlasti med inteligenco. Konservativni elementi se boje, da postane to nevarno za sedanjo vlado.

Na Japonske razmere je treba gledati s treznimi očmi. Pogostoma se je poročalo o močnem socialističnem gibanju v oni deželi, toda nikdar ni bilo opaziti posledic takega močnega gibanja. Vse take vesti so bile deloma netočne, deloma pa silno pretirane. Resnično veliko socialistično gibanje je bilo na Japonskem nemogoče, ker so manjkali najvažnejši pogoji za to. Pred vojno je bila industrija na Japonskem še v povojih.

Res da je relativno zelo napredovala, toda absolutno se ni mogla niti od daleč primerjati z evropsko ali ameriško. Zato tudi ni bilo dovolj industrijalnega delavstva za socialistično gibanje. Temu se pridružuje kot drugi resni faktor pomanjkanje ljudske izobrazbe. Brez te pa ni pričakovati nobenega resničnega socialističnega gibanja. Od nezadovoljnosti do socializma je dolga pot.

Tekom vojne se je tudi na Japonskem marsikaj izpremenilo. Japonski ni vojna nalagala prav posebnih bremen in medtem ko so morale druge dežele koncentrirati vse svoje prizadevanje na vojne naloge in vsled tega zanemarjati gospodarstvo, se je japonska industrija in trgovina nepričakovano razvijala. Pomnožilo se je tudi število industrijalnega delavstva in narasla je njegova nezadovoljnost. To vse še ne pomeni, da je delavstvo postalo socialistično. Ali kolikor toliko je vendar minila nekdanja topa vdanost v usodo, in to povzroča na eni strani delavske boje, ki delajo podjetnikom in vladi preglavice, na drugi se pa pripravljajo tla za razumevanje socializma in za uspešnejšo socialistično propagando. Preden ta dozori, da bo sposobna za kakšen uspeh, bo seveda treba še časa. Medtem je pa nezadovoljnost delavskih mas lahko velika opora za boje naprednejših elementov med izobraženimi nezadovoljnimi sloji. Verjetno je, da dobe politični boji na Japonskem resnejši pomen, kakor doslej, in naposled bo imel socializem za bodočnost tudi od tega dobiček.

V Kansasu vpeljujejo zakon, ki prepoveduje stavke. Kar se tiče pravne strani, smo radevedni, kaj poreče najvišje sodišče o ustavnosti takega zakona. Poznali smo zakone, ki so veliko manj omejevali od ustave garantirano svobodo, pa jim najvišje sodišče ni priznalo ustavnosti. Z druge strani bi nas pa zanimalo, kako daleč so mislili modri zakonodajci, ko so sprejemali to postavo. Pravijo, da delajo vse to v interesu javne blaginje. Menda jim pa ne prihaja na misel, da so stavke in izpori posledice gotovih razmer, ki jih zakon ne doseže in ki bodo kljub vsem takim zakonom tudi nadalje obstajale. In ker bodo obstajale in ker jih zakonodajci ne morejo preprečiti, bodo porajale nesporazume, in iz teh bodo nastajali spori. Če bo tem pot stavke ali izpora zaprta, si bodo iskali druge poti. In socialni mir utegne to še veliko bolj kaliti, kakor vsaka stavka. Vsi podobni zakoni so udarci po vodi, dokler ne najdejo zakonodajci poti, da odpravijo razloge sporov. Zakonodajci sedaj vladajočih strank je pa ne bodo našli, ker enostavno ne razumejo, da tiče razlogi v socialni strukturi sedanje družbe.

Liga narodov se prezentira svetu, kakor da je resnično živa. Na vseh koncih in krajih sveta so pa ljudje, ki nočejo verjeti, da res živi, ampak da je le umetno izdelan avtomat.

Maksim Gorkij:

"SODRUG-PROVOKATER."

Pred kratkim sem dobil pismo sledeče vsebine:

"Včeraj sem prečital Vašega "Vampirja," in moja duša — duša človeka, ki tudi služi pri tajni policiji — plaka ob spoznanju brezupnosti mojega položaja, katero je to pripovedovanje v meni zbudilo. Ne maram Vam pripovedovati, kako sem prišel v to jamo. To ni zanimivo. Pravim Vam le, da sta me lakota in svet osebe, ki mi je bila blizu in ki je bila obtožena, pa je upala, da morem jaz olajšati njeno usodo, nagnala na ta strašni korak.

Pravim Vam, da sem ves čas, kar sem tam služil, zaničeval samega sebe in da se zaničujem še vedno. Toda — veste li, kaj boli? Da tudi tako čuteč človek, kakršnen ste Vi, očitno ni razumel, da je moral gotovo vsak izmed nas tajnih mnogo spaliti v svoji duši. Da smo trpeli, ne tedaj, ko smo že služili, ampak prej, takrat, ko ni bilo nobenega izhoda. Da nam družba, ki nas sedaj obmetava z blatom, tedaj ni podala roke v pomoč. Vsakdo ni tako močan, da bi mogel žrtvovati vse in ne dobil ničesar v odmeno. Če ne bi bilo vere v socializem, v stranko, — toda vidite, jaz sem po svoji neumni glavi tako razsojal: Premalenkostna je škoda, ki jo morem prizadejati gibanju, pretrdno verujem v idejo, da ne bi mogel delati tako, da bo manjše škode kakor koristi. Ne opravičujem se, toda želel bi, da bi Vam bila psihologija takega bednega bitja, kakor je provokater, jasna. Saj nas je mnogo — vsi smo izmed najboljših delavcev stranke. To ni posamezen, izjemen slučaj, ampak očitno mora biti kakšen globokejši, splošnejši vzrok, ki nas je nagnal v zagato. Prosim Vas, premagajte svoj odpor, približajte se denunciantovi duši in povejte nam vsem: Kakšni motivi so nas vodili, ko smo mogli mi, verujoči z vso dušo v stranko, v socializem, v vse, kar je svetega in čistega, "častno" služiti pri tajni policiji in,

Šestmesečni račun S. D. P. Z. Johnstown, Pa.

DOHODKI:

Društvena št. št.	Smrtninski sklad	Bolniški sklad	Rezervni sklad	Poskodnijski sklad	Upravni sklad	Skupaj	Dohodki za mladinški sklad.
1.	\$ 514.17	\$ 588.00	35.09	\$ 55.30	\$ 101.70	\$ 1,294.26	\$ 31.50
2.	330.14	336.70	19.36	\$ 31.00	67.30	784.50	57.50
3.	339.33	395.00	22.56	37.70	63.50	858.09	50.20
4.	281.90	335.90	21.16	35.40	61.50	735.86	30.90
5.	428.25	530.80	25.52	42.40	75.80	1,102.77	32.20
6.	33.60	51.70	3.24	5.40	9.00	102.94	—
7.	326.21	317.20	23.52	39.30	76.75	782.98	56.30
8.	38.82	46.50	3.24	5.40	8.90	102.86	—
9.	188.65	277.10	12.90	22.00	37.50	538.05	10.50
10.	385.08	410.40	26.04	44.80	80.50	946.82	16.60
11.	278.38	326.40	24.26	37.20	63.50	729.74	28.40
12.	80.77	68.80	5.02	8.80	15.55	178.94	—
13.	370.82	399.10	25.36	42.60	95.60	933.48	18.90
14.	270.53	335.10	19.41	32.30	49.95	707.29	16.80
15.	172.13	183.50	11.28	18.60	37.80	423.31	00.80
16.	69.37	81.10	5.40	9.00	15.00	179.87	—
17.	63.85	67.90	3.24	5.40	13.40	153.79	—
18.	364.67	337.80	23.42	38.00	82.55	846.44	54.10
20.	106.48	141.80	9.84	16.60	29.10	303.82	00.70
21.	195.73	233.60	15.66	26.00	52.00	522.99	44.50
22.	470.94	475.60	31.13	48.40	100.45	1,135.22	76.20
23.	809.53	1,136.40	51.56	92.30	151.65	2,241.44	39.90
24.	187.04	221.20	12.54	20.80	38.55	480.13	11.20
25.	516.66	736.90	44.04	73.40	122.85	1,493.85	84.70
26.	222.54	316.50	12.90	21.50	36.85	510.29	3.00
27.	82.39	98.70	7.20	12.00	20.00	220.29	—
29.	213.93	286.50	18.86	31.10	47.15	597.54	14.70
30.	391.50	564.70	31.86	51.90	94.15	1,134.11	48.40
31.	25.41	55.50	2.76	2.90	8.30	94.87	.70
32.	115.07	152.50	7.44	11.90	22.50	309.41	—
33.	242.29	367.50	21.16	35.20	61.60	727.75	25.00
34.	203.35	212.50	13.34	22.20	45.10	496.49	23.10
35.	352.18	379.60	25.54	42.70	75.55	875.57	30.20
36.	258.03	310.20	19.08	31.80	62.75	681.86	48.00
37.	135.47	127.90	8.28	14.80	28.75	315.20	4.20
38.	538.64	558.60	38.96	60.10	122.20	1,318.50	80.30
39.	55.55	150.70	7.46	8.50	20.90	243.11	7.60
40.	166.98	190.00	10.92	18.20	32.20	418.30	22.60
41.	770.14	749.20	24.52	37.30	137.30	1,782.56	71.00
42.	275.81	343.80	21.12	35.10	60.50	736.33	25.40
43.	75.01	66.70	4.70	8.00	14.45	168.86	2.80
44.	147.42	164.00	10.24	15.80	32.45	369.91	23.30
45.	288.59	301.70	21.18	34.90	67.80	714.17	85.60
46.	73.91	77.60	4.94	8.40	20.15	185.00	2.10
47.	114.54	173.50	8.43	14.70	27.90	339.06	17.80
48.	72.92	98.70	5.40	9.00	17.90	203.92	6.20
50.	603.14	684.20	36.98	61.60	123.85	1,509.77	55.30
51.	845.36	903.80	59.20	97.60	170.60	2,076.56	59.70
52.	18.41	18.70	1.44	2.40	3.60	44.55	—
53.	44.74	71.50	3.24	5.40	15.40	140.28	6.60
55.	36.57	38.80	2.34	4.00	6.70	88.41	—
56.	674.62	699.40	49.14	81.60	143.40	1,648.16	64.50
57.	41.97	49.60	6.82	6.30	10.40	112.05	—
58.	82.79	103.80	6.82	11.20	18.10	222.71	3.50
59.	151.01	187.80	12.52	20.90	34.60	406.83	.30
60.	554.52	736.10	49.26	82.40	151.65	1,573.93	123.20
61.	126.28	131.30	9.60	16.00	26.90	310.08	5.90
62.	375.89	410.90	26.52	44.20	70.85	928.36	15.10
63.	17.40	20.80	1.44	2.40	4.00	46.04	2.80
64.	280.93	341.70	23.94	40.20	80.55	767.32	21.10
65.	156.49	197.40	11.30	18.30	35.30	418.79	10.20
66.	335.08	379.60	21.44	35.70	72.25	844.07	28.50

zaničujoči sami sebe, vendar smatrali za mogoče živeti?"

Težko se živi v sveti Rusiji.

Težko.

Ljudje greše in slabo se to končuje. Kesajo se za svoje grehe in še slabše se končuje. Čudna je logika besed o veri v socializem. Ali bi mogel človek, ki misli tako čudno in grozno, odgristi ljubljene ženi uho ali prst, opravičevaje se s tem, da jo ljubi vso, telo in dušo, in da sta palec ali uho povsem neznamenita dela v primeri z njo celo? Gotovô da ne bi mogel. Toda verujoč v socializem, ljubeč stranko, ji zaporedoma trga žive ude in je odkritosrčno prepričan, da stvari s tem več koristi kakor škoduje. Ponavlja vprašanje: Ali misli to odkritosrčno? In bojim se, da, — odkritosrčno; da se ni ta misel pojavila šele po dejanju, ampak da se je porodila v enem trenutku z dejanjem denunciacije. To je najoriginalnejša poteza ruskega človeka: Vsak trenotek je popolnoma odkritosrčen. Prav ta originalnost je postala — tako se mi zdi — vir moralne zmede, v kateri smo se navadili živeti. Poglejte: Nikjer se ne bavijo toliko in tako trdovratno z vprašanji, spori in brigami zaradi "dovršitve samega sebe," kakor se pečajo s to očitno neplodno rečjo pri nas.

Vedno se mi je zdelo, da stvarja prav ta način zaposlenosti posebno gosto in dušečo atmosfero licemerstva, laži in hinvavščine. Posebno težka in moreča je bila ta atmosfera v krogih "tolstojevcev," ljudi, ki so se nenavadno strastno bavili z "izpraševanjem samega sebe."

Morale kot čuta organičnega odpora proti vsemu umazanemu in slabemu, kot instinktivnega hrepenenja po duševni čistosti in po krasnem dejanju — take morale ni v našem vsakdanjem življenju. Na njenem mestu je že davno hladno razumno razmišljanje o pravilih, po katerih se je treba ravnati, a to mišljenje, ne glede na njegovo protivno skolaštiko, ustvarja ledeno ozračje ne-

67.	101.94	124.80	7.22	12.20	21.20	267.36	3.50
68.	185.73	267.70	17.58	29.40	50.50	550.91	14.10
69.	128.85	165.70	10.98	18.30	36.20	360.03	4.20
70.	73.29	104.90	5.46	9.10	15.10	207.85	1.40
71.	124.11	192.30	10.60	16.90	31.30	375.21	4.70
72.	112.94	140.10	8.08	13.40	21.50	296.02	—
73.	178.98	201.40	13.58	20.80	40.00	454.76	6.90
74.	79.11	85.30	4.74	7.90	14.60	191.65	—
75.	89.38	81.80	4.86	8.00	14.85	198.89	—
76.	22.58	24.30	1.72	3.00	8.70	60.30	.70
77.	18.58	26.20	1.86	3.10	4.80	54.54	—
78.	57.89	83.50	5.40	9.00	15.90	171.69	—
79.	310.99	358.20	16.64	27.90	49.95	763.68	15.80
80.	46.20	66.10	4.46	7.30	14.70	138.76	5.70
81.	135.77	195.60	11.24	19.30	32.90	394.81	13.30
82.	320.86	343.90	21.34	35.90	74.55	796.55	36.10
83.	105.56	160.30	8.82	14.70	24.00	313.38	—
84.	81.62	118.20	5.40	8.40	15.00	228.62	—
85.	81.92	112.50	7.08	7.90	23.30	232.70	8.30
86.	100.87	147.10	9.62	13.10	26.35	297.04	6.30
87.	36.23	74.10	3.66	6.10	10.10	130.29	—
88.	108.24	162.20	10.26	13.60	30.20	324.50	8.80
89.	89.31	137.50	7.94	10.60	27.10	227.45	10.00
90.	92.93	127.00	7.62	12.60	23.45	263.60	5.60
91.	177.61	227.80	11.34	18.90	34.55	470.20	9.50
92.	223.65	239.20	16.40	27.50	56.60	563.35	13.10
93.	61.63	93.10	6.22	10.40	22.10	193.45	—
95.	137.38	145.40	8.98	15.00	27.00	333.76	14.60
96.	99.88	112.90	5.99	9.70	16.10	244.57	—
97.	95.16	97.80	6.22	10.80	20.95	220.93	4.90
98.	65.72	84.60	5.76	9.40	20.00	185.48	2.90
99.	135.09	130.50	8.92	16.50	35.45	326.46	14.80
100.	719.06	593.10	38.28	63.80	157.85	1,572.09	210.50
101.	152.29	161.10	10.68	17.80	33.30	375.17	13.30
102.	133.07	220.30	12.57	20.90	38.00	424.84	25.90
103.	71.60	—	—	—	13.25	84.85	9.80
104.	129.74	111.20	8.64	17.60	33.60	300.78	27.60
105.	180.49	192.00	15.22	23.80	44.40	455.91	45.50
106.	95.55	152.00	9.44	15.60	28.00	300.59	—
107.	138.37	158.90	10.60	17.60	33.50	358.97	8.80
108.	308.87	344.10	19.98	33.40	61.75	768.10	40.40
109.	97.63	130.30	9.96	16.00	33.40	287.29	21.20
110.	39.94	74.70	4.68	7.80	14.10	141.22	—
111.	207.41	185.70	12.41	21.20	56.95	483.67	28.70
112.	224.50	211.40	13.06	22.80	46.10	515.86	42.35
114.	60.39	60.00	3.96	6.70	13.50	144.55	11.00
116.	269.49	374.10	26.92	45.80	87.00	803.31	48.20
117.	678.71	791.00	57.22	96.60	207.65	1,831.18	173.20
118.	81.56	93.65	6.58	10.30	22.65	214.74	46.90
119.	105.31	104.40	7.98	13.50	28.75	259.94	11.90
120.	188.05	203.50	11.32	18.90	39.60	461.37	3.50
121.	186.21	211.50	14.50	23.80	46.95	483.00	45.30
122.	72.93	113.30	6.90	11.50	20.60	225.23	14.08
123.	213.53	945.60	17.63	29.60	62.65	569.01	38.10
124.	89.98	92.10	5.46	9.10	18.50	215.14	—
125.	194.18	179.60	13.00	21.80	53.50	462.08	26.80
126.	680.62	739.30	51.74	93.50	164.45	1,729.31	88.20
127.	90.79	82.10	5.96	9.90	21.45	210.20	12.60
128.	309.34	216.20	15.74	26.40	65.95	633.53	52.80
129.	88.92	52.40	2.78	5.90	13.20	113.20	5.60
130.	417.58	462.70	32.02	54.35	94.30	1,060.95	7.70
131.	238.46	241.10	19.16	34.50	64.50	597.72	2.80
132.	321.33	99.60	6.36	10.70	18.30	227.09	5.60
133.	147.31	114.70	7.86	13.10	30.10	313.07	20.50
134.	161.65	118.90	8.58	14.30	36.00	339.43	42.60
135.	53.01	60.20	2.60	4.40	7.30	126.51	1.40
136.	89.25	57.40	3.08	5.80	9.40	114.93	.60
138.	67.12	72.90	5.58	9.30	15.00	169.90	—
139.	215.95	304.40	20.46	36.20	63.00	640.01	37.50
140.	75.58	86.60	5.82	10.00	19.60	197.60	1.40
141.	145.85	201.10	12.86	22.60	41.70	424.11	7.00
142.	118.41	119.90	7.78	12.70	33.95	292.74	17.00
143.	147.56	196.40	11.76	19.60	40.70	416.02	25.10
144.	182.11	191.90	10.02	16.80	36.10	436.93	10.30
145.	338.27	369.80	26.18	40.60	70.60	845.55	59.00

kakšnega neskončnega dolgočasnega in nesramnega obsojanja, zahrbtnega napadanja in zijanja v dušo drugega z bistrim in srepim pogledom sovražnika. Tu imamo podlega sovražnika, ki nas ne silijo, da bi zastavljali vse sile, napenjali ves um, vso voljo proti njemu. On je literat. Le za tem stremi, da bi vam dokazal, da je bolj prebrisan — v vsakem oziru bolj	146.	134.93	103.60	7.40	12.50	32.45	290.88	17.20
ši od vas. Privoščite mu, da vam to dokaže — na trenotek se razveseli, ali potem se izčrpa, zaduha se, omehča in se začne dolgočasiti. Ampak tega mu žal ne privošči, temveč se spuščajo z njim v prepir in se tako sami kvarijo, razsipavajoč patos za neumnost.	147.	194.96	175.40	12.16	20.30	38.05	440.87	10.20
Poglejte, kako neznatna je množina simpatije v vsakem izmed nas, kako slabo je razvit čut prijateljstva, kako tople so naše besede, ali kako strašno hladni so naši odnošaji do človeka. Le tedaj se obračamo do njega s plamenitim žarom, kadar poruši naša ustanovljena pravila ravnanja in nam daje priliko, da ga sodimo s krivično sodbo. Otroci po deželi love ob zimskih večerih, kadar se dolgočasijo in se jim še ne ljubi spat, murne, pa jim trgajo nožice — eno za drugo. Ta mila zabava me vedno spominja na splošni smisel našega razmerja do bližnjega in naše sodbe o njem.	148.	105.55	114.40	6.94	12.50	34.05	273.44	27.90
Piscec pisma "sodrug-provokater" govori o tajnem "splošnem vzroku," ki goni njih mnogo in ki je prignal tudi njega v zagato.	149.	130.97	121.20	8.94	13.90	30.95	305.96	19.50
Mislím, da eksistira tak "splošen vzrok" in da je to prav slab vzor. Brez dvoma je eden njegovih temeljnih elementov tudi dejstvo, da se postavljamo drug proti drugemu povsem ravnodušno, seveda le takrat, kadar smo dobre volje. Ne znamo ljubiti, ne cenimo drug drugega, paznost napram drugemu ni razvita v nas, o nas se je že davno povsem pravilno reklo:	150.	133.60	163.50	10.28	16.90	34.85	359.13	6.40
"Napram dobremu in slabemu so popolnoma ravnodušni."	151.	151.39	160.00	6.89	11.60	19.50	349.38	5.40
"Sodrug-provokater" je napisal svoje pismo zelo odkritosrčno, mislim pa, da je vzrok njegove nesreče prav tista ravnodušnost napram dobremu in slabemu.	152.	163.53	307.30	12.28	22.10	41.40	546.31	4.00
	153.	87.22	126.90	7.20	12.00	21.10	254.42	13.10
	154.	151.96	210.00	9.58	15.80	41.20	428.54	.70
	155.	107.59	139.40	6.36	10.70	23.40	287.45	.50
	156.	7.94	12.60	0.54	.90	13.50	35.48	—
		\$29,244.93	\$33,703.65	\$2,097.96	\$ 3,492.85	\$6,705.30	\$75,243.79	\$3,201.05

IZDATKI:

	Smrtninaki sklad	Bojniški sklad	Poškodnjaki sklad	Opravilnaki sklad	Skupaj	Štev. članov	Štev. otrok
1....	\$ 1,623.00	\$ 586.50	\$	\$	\$ 2,209.50	95	46
2....	875.00	227.00	1,102.00	69	82
3....	365.00	365.00	58	65
4....	222.00	222.00	58	42
5....	336.00	336.00	79	44
6....	9	..
7....	246.50	246.50	75	78
8....	78.00	78.00	9	..
9....	101.00	101.00	36	15
10....	970.00	100.00	1,070.00	74	26
11....	86.00	86.00	64	41
12....	100.00	30.00	130.00	5	..
13....	690.00	306.00	996.00	76	25
14....	159.00	159.00	55	24
15....	1,900.00	290.00	2,190.00	28	1
16....	22.00	22.00	16	..
17....	9	..
18....	43.00	43.00	81	87
20....	98.00	98.00	27	1
21....	714.28	173.00	887.28	48	62
22....	417.50	417.50	93	100
23....	375.00	483.00	250.00	1,108.00	133	56
24....	156.00	156.00	36	16
25....	102.00	102.00	110	106
26....	38.00	38.00	37	4
27....	54.00	54.00	20	..
29....	125.00	525.50	650.50	51	21
30....	250.00	472.00	722.00	93	68
31....	72.00	72.00	8	..
32....	40.00	40.00	21	..
33....	100.00	421.50	521.50	62	38
34....	125.00	156.00	281.00	45	27
35....	500.00	200.00	700.00	74	41
36....	181.00	181.00	56	66
37....	12.00	12.00	29	6
38....	250.00	549.00	799.00	117	110
39....	18.00	18.00	19	8
40....	338.00	338.00	31	32
41....	242.00	242.00	152	101
42....	375.00	121.00	125.00	621.00	60	34
43....	137.00	137.00	12	4
44....	185.00	185.00	36	32
45....	224.00	224.00	62	119
46....	34.00	34.00	13	3
47....	789.75	789.75	30	24
48....	232.50	232.50	16	8
50....	65.85	761.00	125.00	951.85	130	78
51....	125.00	647.00	772.00	156	68
52....	4	..
53....	100.00	30.00	130.00	11	8
55....	49.00	49.00	7	..
56....	525.00	368.00	893.00	143	89
57....	18.00	18.00	10	..
58....	81.00	81.00	16	3
59....	78.00	78.00	32	..
60....	984.75	858.50	100.00	1,943.25	150	172
61....	74.00	74.00	26	8
62....	316.00	316.00	65	19
63....	4	..
64....	390.50	390.50	69	25
65....	220.00	220.00	38	14

POT K SOCIALIZMU.

66.....	500.00	223.50	723.50	77	40
67.....	289.00	289.00	19	5
68.....	379.00	379.00	52	19
69.....	170.00	170.00	33	6
70.....	500.00	86.00	586.00	14	2
71.....	250.00	162.00	412.00	29	6
72.....	46.00	46.00	27	..
73.....	217.00	217.00	45	15
74.....	20.00	20.00	14	..
75.....	34.00	34.00	14	..
76.....	5	..
77.....	4	..
78.....	78.00	78.00	16	..
79.....	250.00	226.00	476.00	49	26
80.....	11.00	11.00	11	7
81.....	302.00	302.00	32	18
82.....	500.00	803.00	1,303.00	74	51
83.....	116.00	116.00	22	..
84.....	63.00	63.00	15	..
85.....	36.00	36.00	24	11
86.....	129.00	129.00	29	14
87.....	64.00	64.00	10	..
88.....	67.00	67.00	31	12
89.....	50.00	50.00	23	14
90.....	67.00	67.00	22	8
91.....	134.00	134.00	33	12
92.....	475.00	108.00	583.00	52	18
93.....	23.00	23.00	17	..
95.....	359.00	359.00	26	18
96.....	22.00	22.00	16	..
97.....	28.00	28.00	23	7
98.....	29.00	29.00	19	4
99.....	113.00	113.00	31	15
100.....	1,000.00	397.00	1,397.00	170	287
101.....	500.00	164.00	664.00	35	19
102.....	26.00	26.00	35	37
103.....	17	12
104.....	250.00	19.00	269.00	40	38
105.....	125.00	217.00	342.00	46	65
106.....	875.00	214.00	1,089.00	29	..
107.....	34.00	34.00	34	13
108.....	250.00	105.00	355.00	66	55
109.....	89.00	89.00	36	30
110.....	18.00	18.00	14	..
111.....	244.00	244.00	60	41
112.....	50.00	50.00	47	56
114.....	141.00	141.00	14	15
116.....	500.00	325.00	825.00	88	66
117.....	440.00	250.00	690.00	208	240
118.....	250.00	282.50	532.50	30	58
119.....	128.50	128.50	29	15
120.....	750.00	190.00	859.00	38	5
121.....	11.00	11.00	48	49
122.....	132.00	132.00	20	20
123.....	426.00	426.00	61	51
124.....	525.00	525.00	13	..
125.....	21.00	21.00	58	38
126.....	625.00	485.00	1,110.00	173	121
127.....	43.00	43.00	22	18
128.....	125.00	167.00	292.00	72	77
129.....	39.00	39.00	zdrž. z št.	73
130.....	379.00	379.00	95	11
131.....	450.00	507.00	100.00	1,057.00	55	4
132.....	176.00	176.00	16	8
133.....	100.00	49.00	149.00	32	28
134.....	88.00	88.00	38	60
135.....	1,000.00	36.00	1,036.00	7	2
136.....	128.00	128.00	8	..
138.....	16.00	16.00	15	..
139.....	133.00	133.00	61	52
140.....	170.50	170.50	21	2
141.....	147.00	147.00	40	10
142.....	109.00	109.00	40	28
143.....	1,250.00	260.00	250.00	1,760.00	37	31
144.....	58.00	58.00	31	15
145.....	140.00	140.00	64	81
146.....	49.00	49.00	35	21
147.....	136.00	136.00	41	12
148.....	250.00	265.00	515.00	21	39
149.....	81.00	81.00	34	27
150.....	500.00	117.00	100.00	717.00	34	12
151.....	14.00	14.00	18	70
152.....	180.00	180.00	33	4
153.....	375.00	101.00	476.00	21	17

RAZŠIRJANJE "PROLETARCA".

Vsak socialističen list je odvisen od svojih naročnikov, kajti bogate tvrdke ne podpirajo našega tiska s svojimi dobro plačanimi oglasi. Zato ima socialistično časopisje tako trdi boj za obstanek. Delavstvo kupuje in naroča kapitalistično časopisje brez pritiska ali agitacije; pri našem tisku je to drugače. Ako ne

bi imeli agitatorjev, ki so pripravljani žrtvovati čas in gmotna sredstva, pri agitaciji za naš tisk, bi tudi ne imeli socialističnega časopisja in literature.

Cela skupina agitatorjev je bila na delu skozi vse leto, pri nabiranju novih naročnikov in iztirjavanju starih. Klubi so vodili agitacijo; vodila se je kampanja za pobiranje prostovoljnih prispevkov v pomoč listu, ki v obstoječih razmerah nikakor ne more pokrivati svojih izdatkov z rednimi dohodki. Nabrala se je precejšnja svota, vendar pa ne toliko, kolikor je je v stanu nabrati kaka slovenska cerkvena občina med svojimi farani. In vendar tako radi povdariam, kako zavedno in napredno je naše delavstvo v Ameriki. Do prave zavednosti našega delavstva je še precej dolga pot. Še bo treba mučenja, še agitacije. Apeliramo pa na vse tiste, ki verujejo v moč agitacije bolj kakor pa v brezplodno frazariranje, naj se s podvojenimi močmi lote dela za pridobivanje članstva v J. S. Z. in novih naročnikov Proletarcu. Ako hočemo vzdržati ta list, mu je treba dobiti mnogo novih naročnikov.

Sodrug, razdelite si delo pri agitaciji. Ne pustite, da bi delali samo eni, ampak kooperirajte pri agitaciji vsi. V mnogih naselbinah ni nikogar, ki bi agitiral za list. Čemu ne? Polja za delo je dovolj v vseh krajih, kjer žive Slovenci in drugi Jugoslovani. Pišite po zastopniške listine upravnistvu, ako hočete biti stalni zastopnik lista. Izrabite vsak slučaj, ki je vam na razpolago, za pridobitev naročnika Proletarcu. Ne pozabite, da je ta list najboljša jugoslovanska socialistična revija, najsibo v Ameriki ali v Jugoslaviji. Mnogo bi se še dala izboljšati, ako bi hoteli naši sodruzi pridobiti toliko naročnikov, da bi bil list v boljših gmotnih razmerah. Vse to, sodrug, je izvedljivo, če boste delali za stvar vsi in ne samo nekateri. V interesu socializma je, da razširite Proletarca v zadnjo slovensko naselbino.

154....	32.00	32.00	29	10
155....	57.00	57.00	22	1
156....			9	2

\$22,767.63 \$25,851.00 \$650.00 \$750.00 \$50,018.63 6516 4,454

*) Potujoči člani niso všteti.

ŠESTMESEČNI RAČUN S. D. P. Z.

od 1. julija do 31. dec. 1919.

DOHODKI:			
Preostanek z dne 30. junija 1919.....		\$168,703.03	168,703.03
Društva vplačala:			
Smrtninski sklad	29,244.03		
Bolniški sklad	33,703.65		
Poškodnjski sklad	3,492.85		
Upravni sklad	6,705.30		
Rezervni sklad	2,097.96		
Mladinski oddelek:			
Smrtninski sklad	2,662.95		
Upravni sklad	538.10		
			78,444.84
Razveljavljeni čeki:			
No. 12274; Jurij Obranič, dr. štev. 24.....	18.00		
No. 13882; Lovrenc Kasstelič, dr. štev. 36.....	36.00		
No. 14653; Albin Bemic, dr. štev. 86.....	100.00		
No. 18128; Anton Sinkovec, dr. štev. 50.....	38.00		
No. 14218; Terezija Petek, dr. štev. 104.....	500.00		
No. 16964; Leopold Preložnik, dr. štev. 109.....	14.00		
Vrjeni od Alien Property Custodian, iz Washington, D. C.:			
No. 17519; Matevž Kotnik, dr. štev. 42.....	375.00		
No. 17515; Anton Godec, dr. štev. 47.....	289.75		
No. 17520; Ivan Turšič, dr. štev. 79.....	125.00		
No. 17521; Anton Longo, dr. štev. 92.....	125.00		
No. 17516; Ivan Košir, dr. štev. 106.....	875.00		
No. 17517; Jurij Tičar, dr. štev. 120.....	375.00		
No. 17518; Frank Bolhar, dr. štev. 126.....	375.00		3,245.75
Obresti:			
Hydago, Texas, zadolžnice (hipoteke).....	1,595.00		
Montreal School, Can., zadolžnice (hipoteke).....	650.00		
Village of Clinton, N. Mex., zadolžnice (hipoteke).....	300.00		
Williams, Arizona, zadolžnice (hipoteke).....	150.00		
Drugo vojno posojilo (hipoteke).....	200.00		
Četrto vojno posojilo (hipoteke).....	711.00		
Peto vojno posojilo (hipoteke).....	135.70		3,741.70
Lake Shore Banking & Trust Co. čekovnega računa.....	\$ 156.31		
Lake Shore Banking & Trust Co., od vlog.....	165.66		
Continental Trust Co. of Pittsburgh, Pa.....	239.82		
Pittsburgh Deposit & Tittle Co., Pittsburgh, Pa.....	268.58		
Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa.....	236.66		
Allegheny Valley Bank, Pittsburgh, Pa.....	79.29		
East End Savings & Trust Co., Pittsburgh, Pa.....	191.63		
First National Bank of Pittsburgh, Pa.....	17.65		
Farmers & Miners National Bank, of Forest City, Pa.....	159.59		
Union National Bank of Johnstown, Pa.....	14.57		
Title Trust & Guarantee Co., Johnstown, Pa.....	71.10		
Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.....	214.56		
Slov. Savings and Loan Ass'n, Franklin, Conemaugh, Pa.....	90.00		
Guardian Savings & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	12.80		
Society For Savings, Cleveland, Ohio.....	67.76		
Citizens Savings & Trust Co.....	21.04		1,996.96
Skupaj:			\$256,132.28
IZDATKI:			
Društvam izplačalo:			
Smrtnine odraslega oddelka.....	\$ 22,327.63		
Smrtnine mladinskega oddelka	440.00		
Bolniško podporo	25,851.00		
Odpravnine	650.00		
Poškodbe	750.00		50,018.63
Upravni stroški:			
Plače glavnih odbornikov.....	\$ 2,130.00		
Plača uslužbenca v gl. uradu.....	450.00		
Dnevnice in vojnja glavnih odbornikov.....	471.10		
Najemnina glavnega urada	204.00		
Ročna blagajna gl. tajnika in blagajnika.....	260.00		
Glasilo in naročnina (Proletarca).....	218.49		
Vrhovni zdravnik za pregledovanje listin.....	85.81		
Tiskovine	619.47		
Uradne potrebščine	20.30		
Telefon	24.00		

PREČITAJTE!

Ako ni nihče iz vaše naselbine naročil večje število Ameriškega družinskega koledarja za 1920, ga naročite vi, da ga razprodaste med rojake. S tem pomagate listu in s tem tudi naši propagandi.

Naročite brošure in jih prodajte med slovenske delavce. To je naloga posebno soc. klubov; pridobivati moramo v naš krog tiste, ki so ali indiferentni, ali pa celo sovražni našemu gibanju.

Kar se tiče Družinskega koledarja rečemo, da bi bilo škoda, ako nam ostanejo. Naš koledar je knjiga, ki je vredna, da si jo nabavi vsakdo. Kje dobite trdo vezano knjigo s tako bogato vsebino po tako nizki ceni, kakor je Ameriški družinski koledar? Če ga še niste naročili, ne odlašajte; naročite jih večje število, da jih razprodaste na društvenih in klubovih sejah ali kjerkoli je že prilika.

APEL DETROITSKIM SODRUGOM.

Apeliram na članstvo slov. soc. kluba št. 114, JSZ., naj se udeleži prihodnje redne seje v nedeljo popoldne 8. februarja v klubovih prostorih. Na dnevnem redu imamo zelo važne reči, in upam, da nihče ne izostane od seje.

Redne seje našega kluba se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne in vsako četrto soboto ob 8. zvečer.

Joseph Klarich, tajnik.

Zopet se množe vesti o novi vojni z boljševiki. Francoski maršal Foch je baje odpotoval v Varšavo, da prevzame vrhovno poveljništvo protiboljševiških armad. Razlaga se to s povestjo, da nameravajo boljševiki napasti Poljake. Vsa stvar je zelo čudna. Boljševiki so imeli doma velike uspehe proti svojim ruskim protirevolucionarjem, ali težko je verjeti, da bi res želeli prenašati vojno prez potrebe preko svojih meja in s tem resnično ali pa navidezno opravičiti vojaške akcije zaveznikov. Taktika zaveznikov postaja od dne do dne bolj neložna, ali pa so časnikarske vesti

Zavarovalnina pohlštva	12.60	
Varščine društvenih in glavnih odbornikov (balanca).....	34.75	
Oskrbovanje računskega stroja	5.20	
Povrnitev pristopnine	1.00	
Stroški državnih revizorjev	136.38	
Kopije poročil držav. revizorjev	5.20	
Kopije aktuarskih poročil	18.65	
Kopije cert. dikretov združenja.....	8.00	
Preiskovalni stroški	2.75	
Fond združevalnega odbora za zdr. stroške.....	50.00	
Oglasni izven glasila	60.00	
V uporabo za stroške obravnave glede čarterja	300.00	5,117.70

Skupaj:		55,136.33
Skupni dohodki	\$256,132.28	
Skupni izdatki	55,136.33	

Preostanek dne 31. dec. 1919.....		200,995.95
K temu se prištejejo navrjeni čeki.....		3,552.06
Neporabljena ročna blag. gl. tajnika.....		19.21
Neporabljena ročna blag. gl. blagajnika.....		35.04

Skupno se nahaja denarja v gotovini.....	\$204,602.26
--	--------------

DENAR MLADINSKEGA ODDELKA:

Društva uplačala na assessmentih.....	\$ 2,662.95
Preostanek gotovine dne 30. junija 1919.....	18,862.89

Skupaj	\$21,525.84
--------------	-------------

IZDATKI:

Smrtnine izplačali	\$ 240.00
--------------------------	-----------

Čisti preostanek dne 31. dec. 1919.....	\$21,285.84
---	-------------

ZGORAJŠNA IMOVINA JE RAZDELJENA SLEDEČE:

Hydago, Texas, zadolžnice (hipoteke).....	\$20,000.00	
Montreal School Comisiön zadolžnice (hipoteke).....	26,000.00	
Williams, Arizona, zadolžnice (hipoteke).....	5,000.00	
Village of Cleyton založnice (hipoteke).....	10,000.00	
Drugo vojno posojilo, zadolžnice (hipoteke).....	15,000.00	
Četrto vojno posojilo zadolžnice (hipoteke).....	24,000.00	
Peto vojno posojilo zadolžnice (hipoteke).....	5,000.00	114,000.00

Bančne vloge:

Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	16,317.45	
Continental Trust Co. of Pittsburgh.....	6,176.12	
East End Savings od Pittsburgh.....	5,621.24	
Pittsburgh Deposit & Title Co., Pittsburgh.....	5,856.94	
Potter Title & Trust Co., Pittsburgh.....	6,094.92	
Allegheny Valley Bank, Pittsburgh.....	493.25	
Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa.....	5,440.25	
Union National Bank, Johnstown, Pa.....	427.76	
Title Trust & Guarantee Co., Johnstown, Pa.....	2,085.68	
Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.....	5,520.60	
Slov. Savings & Loan Ass'n, Franklin-Conemaugh, Pa.....	2,090.00	
Guardian Savings & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	6,820.70	
Society for Savings & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	5,465.87	
Citizens Savings & Trust Co., Cleveland, O.....	542.52	
Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, O., čekovni račun....	15,967.89	84,921.20
Gl. blagajnik na rokah bančni draft.....	5,626.81	
Neporabljena ročna blagajna gl. blagajnika.....	35.04	
Neporabljena ročna blagajna gl. tajnika.....	19.21	5,681.06

Skupaj:	\$204,602.26
Vrednost inventarja (pohlštva)	3,000.00

Pregledano iz v redu pronajdeno.	Johnstown, Pa., dne... januarja 1920.	
Joha Prostor, predsednik.	Blas Novak, tajnik.	Jos. Zela, blagajnik.
Michael Rok, namestnik I. nads.	Zofka Birk, 2. nadzornik.	John Grosel, 3. nadzor.

enostavno zlagane. Tudi to je sicer mogoče in ne bi bilo nič novega, ali tudi v tem slučaju je vprašanje, ali nimajo zavezniki toliko moči, da bi povedali svetu, kaj res hočejo in česa nočejo. In to bi bilo zelo potrebno, kajti narodi imajo naposled vendar pravico izvedeti, kakšno igro nameravajo gospodje diplomatje z njimi.

Odstranitev tajne diplomacije je bila ena najvažnejših točk v znanem Wilsonovem programu. Pravijo, da je Wilson blizu popolnemu okrevanju. Želeli bi mu to. V tem slučaju bi pa bilo zelo zanimivo izvedeti, ali se zaveda, kako je ostal njegov program prav v najvažnejših točkah tam, kjer je bil, preden je on odšel v Pariz.

Jeklarski delavci ne morejo dobiti boljše plače, ker bi morale jeklarske družbe sicer bankrotirati. Njih dobiček ni tak, da bi mogle nastopati kot dobrodelne družbe. Zdi se pa, da ne velja to pravilo za vse ljudi, ki so v službi teh ubogih družb. Tako na primer je razvidno iz senatnega dokumenta št. 248, da so imeli pri American Metal Co. zadnje leto predsednik C. M. Leeb \$364.326, podpredsednik O. Suagman \$221.596, predsednik ravnateljskega sveta B. Hochschild \$170.663, ravnatelj denverskega urada M. Schott \$136.533. Še pet drugih oseb pri tej družbi dobiva večjo plačo kakor predsednik Zedinjenih držav, cela vrsta pa jih ima do 50.000 dolarjev na leto. Po teh plačah bi bilo soditi, da vendar ne morejo biti dobički tako uborni, kakor govore jeklarski baroni, kadar izražajo delavci kakšne želje.

Na newyorškem denarnem trgu so cene evropskega denarja zopet padle. Angleški funt sterlingov je padel na \$3.39, francoski frank na 12.32, italijanska lira na 14.44, nemška marka pa na 1.02. ... To ni jugoslovanski denar, ki je tudi v Evropi skoraj brez vrednosti. Padanje valute v zaveznih državah je znamenje zelo kočljivega položaja in ni se čuditi, če dobivajo državniki sive lase.

Socializem bo odpravil revščino. Vsi, ki ne delajo ali so nekoristni ali nepotrebni delavci — in teh je v kapitalističnem sistemu zelo mnogo — bodo postali resnični producenti in bodo na ta način pomnožili produktivno bogastvo, ki bo združeno.

Socijalizem bo izpremenil kapitalistični sistem civilizacije, to je boj, sovraštvo in tekme v kooperativno družbo, v civilizacijo, ki bo šla za palmo kulture in človeške sreče. Medsebojni boji, ki se vrše danes vsled bojazni za obstanec, bi izginili.

Domovina bi bila v manjši nevarnosti, če bi bilo v domovini več kulture. Gorkij.

POROČILO POMOŽNEGA BLAGAJNIKA

Od 1. julija 1919 do 31. decembra 1919.

Cenjeni sobratje Glavni Uradniki(ice) in člani(ee) S. D. P. Z.
Kot pomožni blagajnik vam spodaj podajam račun mojega delovanja v pretečeni polovici leta 1919 za osebe, katerih denar je vložen v različnih bankah.

Ime	Svota zadnega Poročila	Prejel	Skupaj	Ime banke	Mesto	Vložna štev.
Jakob Brenee	145.40	3.90	199.39	Dollar Savings Bank,	Bridgeport, O.	6286
Frank Rak	419.92	8.38	428.30	"	"	6413
Math Vrebec	438.33	8.76	447.09	"	"	6412
Andrej Obiak	524.88	10.14	535.36	"	"	6410
Aloj Krajšek	258.71	5.16	263.87	"	"	6550
Ivan Kodrič	258.71	5.16	263.87	"	"	6551
Ljubica Stašič	181.60	3.62	185.22	Conemaugh Dep. Bank,	Conem., Pa.	276
Annie Stašič	181.60	3.62	185.22	"	"	277
Albert Logar	697.29	12.14	619.43	"	"	435
Frank Hočevar	115.98	2.30	118.28	"	"	439
Mary Hočevar	115.98	2.30	118.28	"	"	440
Matija Hočevar	115.98	2.30	118.28	"	"	441
John Silc	111.06	2.22	113.28	"	"	778
Jos. Silc	111.06	2.22	113.28	"	"	779
Mary Silc	111.06	2.22	113.28	"	"	780
Rozalija Sever	121.01	2.42	123.43	"	"	270
Mary Sever	121.01	2.42	123.43	"	"	271
Frank Kosumec	346.93	6.92	353.85	"	"	230
Ciril Frank, in Mary Per.	443.44	8.86	452.30	"	"	927
Frank Starič	111.83	2.22	114.05	"	"	746
Mihael Gručan	230.93	3.45	234.38	Farmers & Miners Nat. Bank	Forest City, Pa.	1783
Marija Žavbi	249.79	3.73	253.52	"	"	1827
Katarina Gračan	230.93	3.45	234.38	"	"	1784
Thos. Žavbi	249.79	3.73	253.52	"	"	1026
Mary Radišek	89.56	1.33	90.89	"	"	1028
Rudolph Janežič	89.56	1.33	90.89	"	"	1029
Joseph Janežič	89.56	1.33	90.89	"	"	1027
Ana Janežič	89.56	1.33	90.89	"	"	6915
Danial Obed	103.25		103.25	Dollar Savings Bank,	Bridgeport, O.	6914
Michael Obed	103.25		103.25	"	"	6916
Mary Obed	103.25		103.25	"	"	6917
Lesse Obed	103.25		103.25	"	"	6899
Mary Ložekar	207.36		207.36	"	"	6956
Ana Ribarič			500.00	"	"	6957
Joseph Puz			250.00	"	"	6958
Ivana Žnidaršič			250.00	"	"	6984
Anton Gallič	107.19	1.40	108.59	"	"	7037
Anton Veber			125.00	"	"	

SKUPAJ\$6,939.09 \$118.70 \$8,182.78

Denar, kateri se je vložil na Alien Property Custodian, Washington, D. C. Potom zahtev Deržavnega departmenta za inozemce. Omenjeni denar se bo plačal kakor hitro se urede vojne zadeve.

Jakob Seslar, svoto.	\$513.32	Report.	8879	Trust No. E-8573
Antonija Uresak	418.34	"	8880	" E-8574
Emiel Radošević	410.64	"	8882	" E-8576
Mihael Tancek	153.00	"	8881	" E-8575
Math Grublič	405.33	"	8884	" E-8578
Marija Asič	405.33	"	8883	" E-8577
Marija Asič	405.33	"	12506	" —8577
Ljubica Kopriva	443.62	"	12507	" 12261
Barbara Mogulč	99.13	"	34580	" I-34422
Julija Mogulč	99.13	"	30762	" I-30762
Zofija Božič	422.35	"	12509	" —12262

Skupaj\$3775.52

Poleg zgoraj navedenega poročila je vložena v Mestni Hranilnici Ljubljanski za Katerina Ocepkakron 362.12
za Marija Ocepkakron 362.12
za Alojzija Planinšekkron 1705.53
SkupajK2429.77h

Da so omenjene svote gotovo vložene v prej omenjeni Hranilnici za omenjene osebe je nam poterdila Hranilnica pisanimi potom z dne 21. oktobra 1919.

Z sobratskim pozdravom vam predloženo.

Anton Hočevar, pomožni blagajnik.

Mi spodaj podpisani nadzorniki S. D. P. Z. poterjemo da smo pregledali račune Pomožnega Blagajnika, ter smo iste pronajšli v pravilnem redu, v kar sledijo naši lastno rečni podpisi.

Michael Rok, preds.
Zofka Birk, I. nadz.
John Grosel, II. nadz.

Johnstown, Pa., dne 12. januarja 1920.

Iz založbe Socijalne Matice v Ljubljani smo te dni prejeli nekaj zvezkov socialistične revije "DEMOKRACIJA" in druge brošure, ki jih priporočamo v naročitev.

SEZNAM IN CENE

Peter Bezruč: "Šleske pesmi", iz češčine prevel Fran Albrecht.....	\$.75
Dr. Oto Bauer: "Pot k socializmu", priredil Filip Uratnik.....	.30
Alojzija Štebi: "Demokratizem in ženstvo".....	.20
"Pogled v novi svet".....	.15
"Demokracija" (socialistična revija) 1—3 zvezek.....	.25
"Demokracija" " " 4—7 zvezek.....	.25
"Demokracija" " " 8—12 zvezek.....	.50
Nadalje priporočamo v naročitev:	
Etbin Kristan: "Svetovna vojna in odgovornost socializma".....	.80
Etbin Kristan: "V novo deželo".....	.30
"Katoliška cerkev in socializm".....	.20

—Ako še niste, pošljite naročilo takoj za—

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR 1920

— STANE 65c —

V zalogi imamo še nekaj iztisov koledarja letnika 1919. Če ste ljubitelji dobrega povestnega gradiva, ga naročite.

Naročilom priložite money order, gotovino, ali poštne znamke.

Naslov: PROLETAREC 3639 W. 26th St.
CHICAGO, ILL.

Ali ste že prečitali oglas na drugem mestu v tem listu, kjer so označene publikacije, katere smo pred nekaj dnevi prejeli iz stare domovine. Naročite jih, dokler nam ne poidejo.

Sodrug, vzemi si za nalogo pridobiti Proletarcu vsaj enega novega naročnika. Razširimo list, ki je edino glasilo slovenskega socialističnega delavstva, organizirane v J. S. Z.

Ako vaš prijatelj še ni naročil Ameriškega družinskega koledarja za leto 1920, ga opozorite, naj to takoj stori.

Ne prezrite oglasa: "Izšla je nova knjiga", ki se nahaja na drugem mestu v tej izdaji.

Izmed vseh vzrokov narodnega sovraštva je nevednost največji.
—H. Th. Buckle.

NOVOST!

PRAVI VREMENSKI PROROK.

SAMO \$2.25

To je barometer v obliki male hiše švicarskega sloga, ki vam pove vremensko stanje za 24 ur naprej. To ni igrača, ampak znanstveno konstruiran instrument in deluje avtomatično pod pritiskom zraka. Ta mala hišica ima 4 okna, dva na pročelju in dva ob straneh. Ima tudi dvoje vrat skozi katere prihajajo številke naznanjajoč vremenske spremembe. Med vratmi je barometer, ki vam prikazuje stanje temperature. Na levi strani nad vratmi hišice je kukavica in na vrhu pročelja hiše je dekoracija z jelenovo glavo. Z eno besedo, to je krasen izdelek, interesanten za vsako hišo. Natančne instrukcije pošljemo z vsakim naročilom.

NE POŠILJAJTE DENARJA NAPREJ. Izrežite ta oglas in ga pošljite zaeno s 25c za pošiljalne stroške na spodnji naslov. \$2.25 boste plačali potem, ko prejmete ta predmet. Pišite takoj, dokler zaloga ne poide.

VARIETY SALES COMPANY,

Dept. 469 E.

1136 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Kašelj

Je znan kot eden najbolj znanih znakov, ki spremlja prehlad, gripo in kadarkoli so prizadete cevi sapnika. Zato potrebujete zdravilo, ki bo olajšalo vnetje in na ta način ustavilo vznemirjenje ter kašelj. Nobeno zdravilo ni boljše, kakor

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za pljuča), ki je dobro poznan iz leta 1881, kot vspešno zdravilo za zdravljenje prehlada, hripavosti in kašlja, glasi če izhaja iz vnetja sapnih cevi, krčnih napadov in influence. Cena 25c in 1c davka, ali 50c in 2c davka, v vseh lekarnah.

Severov almanah za Slovence za leto 1920 zastoji! Vprašajte zanj svojega lekarnika.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za netranje bolezni
in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačati je le zdravila. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicagoa kličite bolniki naj pišejo slovensko.

SLOVENC!

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI POD-
PORN JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$4.00, pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave Chicago, Ill.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v Ilirija dvorani", 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim storkrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel s starim krajem,

obrnite se na

Leo Zakrajšek-a

70-9th Ave.

NEW YORK, N. Y.

Povej (vojemu prijatelju, da je v njegovo lastno korist, ako postane čitatelj in naročnik Proletarca.

Mi pošiljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,

in

druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljatve garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,

CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinca, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.